

Молода Україна

журнал українського демократичного молоді

РІК ВИДАННЯ XII

СІЧЕНЬ 1962

Ч. 89

У ЦЮМОУ ЧИСЛІ:

А. ГАЛАН — Культобмінна катастрофа

Прот. М. ОВЧАРЕНКО — Питання походження й розвитку життя

С. ФОДЧУК — Маркіян Шашкевич

М. ВІР — Чому наші діти повинні належати до молодечої організації

Л. ПОЛТАВА — Пам'яті композитора Миколи Фоменка

М. ВІРНИЙ — З'їзди і нова програма КПСС

Програма КПСС

С. ГОЛУБЕНКО — Національна Герсія Франції

ІЗ ЖИТТЯ МОЛОДІ

РЕЦЕНЗІЙ

ПОЕЗІЙ: І. Багряний, П. Степ, В. Онукрієнко

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет Об'єднання Демократичної Української Молоді.

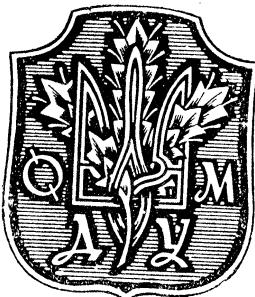
Голова ЦК — Є. ФЕДОРЕНКО

Редакція Колегія.

Головний редактор — І. ПИШКАЛО

Умови передплати в Канаді:

На півроку \$2.00, на один рік \$3.50,
В США і інших країнах — \$4.00 річно.
Ціна окремого числа 35 центів.

MOLODA UKRAINA (Young Ukraine). A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Central Committee of the Ukrainian Democratic Youth Association Subscription in Canada for 6 months \$2.00, one year \$3.50. Single issue 35 c.

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada.

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Аргентині:

"Rada",
Av. J. M. Campos 556,
San Andres, F. C. Mitre
(Bs. As.) Argentina.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11,
England.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine,
France.
K-to: Paris CC 11.087.11

**ДО УВАГИ НАШИХ
ПЕРЕДПЛАТИНИКІВ**

Перевірте Ваші наліпки на конверті. Число після Вашого прізвища показує, по яке число у Вас заплачено передплату. Якщо число на наліпці менше, ніж число одержаного Вами журналу, поспішіть з відновленням передплати.

Безперебійний і своєчасний вихід "Молодої України" та її якість залежить також і від Вас!

Адміністрація

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Зима в Україні

З ЛИСТИВ ДО РЕДАКЦІЙ.

Вельмишановний п. Редакторе!

В одному із минулих чисел журнала "Молода Україна" було написано, що колега Іван Стойко є 1-им заступником голови та оргреферентом Гол. Управи ОДУМ-у в США. В дійсності, колега Ів. Стойко є 1-им заступником голови, а колега Євген Кальман — оргреферентом ГУ ОДУМ-у. Господарем одумівського майна є колега Ів. Свириденко.

Прізвище двох останніх не було зовсім згадане на сторінках "МУ" в переліку складу членів Головної Управи.

За вміщення цього листа буду дуже Вам вдячний!

З Різдвяними і Новорічними поздоровленнями,

Ваш Антін Філімончук, голова ГУ ОДУМ-у в США.

До Адміністрації журналу "Молодої України"

Надсилаю \$6.50. З них: \$4.00 — передплата на 1962 рік, а решту на пресовий фонд журналу.

Журнал дуже цінний, корисний й цікавий... Це великий здобуток нашої одумівської молоді. Щасті Вам, Боже, на все добре. Бажаю дальших успіхів.

З широю пошаною,

А. Берегулка, Бостон, США

До Редакції журналу "МУ"

Шановна Редакція!

Переглянувши кілька останніх чисел "Молодої України", журналу нашої молодечої організації, з жалем

мушу ствердити, що в нім дуже мало пишеться про ОДУМ. Не виню в цім редакцію, а таки наші філії. Я знаю, що праця по філіях проводиться, але, на превеликий жаль, філії не мають відповідальних референтів, які виключно займалися б подаванням інформації про діяльність філій до нашої, навіть більше — американської преси.

Разом надсилаю фотознімок філії ОДУМ-у в Трентоні, Н. Дж., на знімку група одумівців під час прогулянки в печеру "Кристаль Кейв" у Пенсильванії.

У наступному листі подам хроніку філії ОДУМ-у в Трентоні. Сподіватимусь, що й інші філії надішлють матеріали про життя й діяльність своїх філій.

З одумівським привітом,
Євген Кальман, США.

До Адміністрації журн. "МУ"

Високодостойні Панове!

Надсилаю поштовий переказ на суму чотири долари і прошу зарахувати їх як передплату на журнал "МУ" на один рік.

"Молода Україна" — це цвіт української молоді. Щасті Вам, Боже, для добра української справи. Я особисто дуже хотів би, щов Ви подавали час від часу хроніку про життя і діяльність ОДУМ-у не тільки США і Канади, але й інших країн.

З привітом,
Іван Курченко, Сіракюз, США.

**НОВИХ ПЕРЕДПЛАТИНИКІВ
ПРИЄДНАЛИ:**

Михайло Юхименко, Торонто — 7

ЗГОЛОСИЛИСЬ ДО ПЕРЕДПЛАТИ:

Степан Кривоус, Торонто

Михайло Голинський, Торонто.

У ВІФЛЕЄМІ НИНІ НОВИНА

У Віфлеємі нині новина:
Пречиста Діва вродила Сина!
В яслах на сіні Його поклала,
Пісню тихенъко Йому співала.
Там Херувими з неба злітають,
Ангельські хори Спаса вітають.
Пастир убогий несе, що може,
Щоб вдарувати Дитятко Боже.
Пастирям ангел вістку голосить:
“Радоші, щастя Бог вам приносить!
До Віфлеєму всі поспішайте,
В біdnй Дитині Спаса вітайте!”

За зорі світлом здалеку, з Сходу,
Йдуть мудрі волхви славного роду,
Золото щире, ладон та миро, —
Царські дарунки, — склали в офіру.
Любий наш Спасе, ми небагаті,
Дарів коштовних не можем дати...
Та й ми дарунки несем від себе:
Віру та щиру любов до Тебе!
Оком прихильним глянь, Божий Сину,
На нашу землю, на Україну.
Дай їй щасливу, Господи, долю,
Мудрість даруй їй, згоду та волю!

З нагоди Світлого Різдва Христового та Нового, 1962, Року
вітаємо членів ОДУМ-у, Виховавчі Ради, Батьківські Комітети ОДУМ-у,
українські молодечі організації, українську молодь на Батьківщині, чита-
чів, співробітників та прихильників одумівського органу журн. “Молода
Україна” та все українське громадянство.

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

ЦК, ГОЛ. УПРАВИ ОДУМ-у КАНАДИ І США
та РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ “МОЛОДОЇ УКРАЇНИ”

Іван БАГРЯНИЙ

ПОЛЕ

Перепілка в житі ячить...
По обніжку васильки.
І байдуже сонце...

Наче
Так байдуже шкваре, —
Скачуть
В мертвім озері скалки.

Квіти — очі голубині
Посхилялись до ноги...
Гей, ти, земле... нині сині!..
Скільки в вас замкнуто сили,
Скільки мертвотої снаги.

Харків, 1928

Павло СТЕП

МЕНІ СНИТЬСЯ

Мені сниться мало не щоночі
невимовний образ наземний:
зір ласкавий, стриманий, дівочий,
загадковий усміх чарівний.

А на ранок — в серці кастаньети,
галасливий новомодний джаз...
Очевидно, згадуєш мене ти,
нашу зустріч згадуєш не раз.

Першу зустріч в ясну ніч зимову
і покритий першим снігом брук,
полохливу, плутану розмову,
несміливе потискання рук...

Починали казку вже мережить,
бож майбутнє — ніби почалось,
а над нами старосвітська вежа
височіла й марила про щась.

Перед нами слався шлях широкий,
увижались сонце і блакить...
Ta було це у бурхливі роки,
що нам казку не дали скінчить.

СОНЦЕПІСНЯ

Туга серце морозить і тисне
і ворушить старий сантимент,
бо бринить в ньому сонячна пісня,
роздпочата в рішальний момент...
Роздпочата й нескінчена нами,
хоч залежало все це від нас:
ми дурили і дуримо снами
необачно себе повсякчас...
І кінець той і досі незнаний,
що нам фатум зрадливий прирік,
бо лягли проміж нас океани,
розділили, можливо, навік...
А так болісно хочеться знати,
чи розквітнуть нам щастям серця,
чи судилося нам доспівати
сонцепсію дзвінку до кінця?

Вас. ОНУФРІЄНКО

А я таки вірю, що серця нам кат не уб'є,
Багато було їх, а ми живемо і не гинем,
Вмирає лих той, хто на ноги уже не встає,
Хто рід не продовжує сильним, гартованим
сином.

Хай рани болять, нехай терпнуть часами рубці,
Не вперше нам гоїть посічене тіло.
Ніхто ще не жив так, щоб меч не здригнувся в
руці,
Щоб кров'ю не бзнуло, серце щоб не заболіло.
Не нам лиш болить, хоч свій біль найгостріше
пече.
Братів у нас більшає — будем їх далі шукати,
Щоб нам до плеча приєдналося дружнє плече
Тоді, коли прийде остання година розплати.

1961 р.

**

Зверни, як Перебендя, з веселого до суму,
По струнах, наче вітер у полі, пробіжи,
Розвій мою задуму, навій мені задуму,
І струнами, мов словом, що знаєш, розкажи.

Не треба слів до пісні, без слів усе вгадаю,
Я чув колись, як горе ти в звуки перелив,
І я вгадав в них лихо сплюндрованого краю,
Обшарпані хатини і безгоміння нив.

В швидкому передзвоні вгадав гучне весілля,
У тихих переливах — закоханих слова...
Бандуро моя рідна, пахуче рідне зілля,
Живи довічно з нами, ти арфо степова!..

15. 9. 1961 р.

**

Там виростуть квіти, чудові не в міру,
Там виростуть люди, хоч щастя не мають,
Дарма, що снігами із нетрів Сибіру
До нашого краю вітри завивають.

Ми ж виростили сами із рабської крові,
Узявши тепло своє з лона рабині,
Й любови навчилися, й рідної мови, —
Найкращого скарбу у нашій святині.

Ми й правду так швидко впізнали, з в'язниці
Лиш кроком ступивши на вільну стежину.
А там же брати наші, рідні сестриці,
Що люблять не менше за нас батьківщину.

Ми з ними пили з того самого кухля,
І їли із ними з тієї ж мишини,
І вижили з ними, від голоду пухлі,
О, рід наш і гине й ніколи не згине!

20. 10. 1961 р.

Анатоль ГАЛАН

Культобмінна катастрофа

Вони завжди ходили купкою, ці молоді со- ветські студенти — "культобмінники". Однак, сторонньому спостережливому поглядові видно було, що купка далеко не одномисляча й кожен мав свою думку про те, що йому показували. Показували ж усе, що студенти хотіли бачити. Тут не було заборонених зон, а тим більше "Потьомкінських сіл". Оглядаєте собі на здоров'я чорношкірій Гарлем, і Бовері стріт з мальовничукою алеєю бомів, що взаємно продають свої лахи й випрошують у перехожих "ніклія" на пропой душі. Бовері стріт, як усій Америці відомо, головний "коник" совєтської пропаганди.

— Слухай, — звернувся Борис до колеги, що йшов поруч із ним, — адже я десь бачив вулицю, якою ми йдемо, і цих голодранців...

— Звичайно, бачив. В "Огоньку". Тільки там було написано, що це безробітні, які просять милостиню. Словом, культобман...

Борис і Сергій жили в одному будинку, разом виростали, разом учились, і тому між ними не було взаємного недовір'я.

— А що ти, Борисе, думаєш про нашого гіда, про цю ось життерадісну дівчину з чудовим перманентом? Чи не здається тобі, що вона звідти?

— Спитай у неї.

— І спитаю. Коли не буде близько цього червонопікого...

— А що він тобі зробить?

— Нічого не зробить, лише зауважить, що провадив непотрібні розмови з американкою...

— Який же ти боягуз. Таж ми в Америці.

— Ну ѿ що з того? Сьогодні в Америці, а за місяць будемо дома й тоді...

Борис зневажливо фіркнув і покликав дівчину, що йшла спереду.

— Кетті!

До них повернулось молоде, усміхнене обличчя.

— Кетті, на хвилинку! Ось Сергій хоче знати, чи ви стовідсоткова американка, а чи "фіфті-фіфті", як у вас кажуть. Себто, чи не народилися ви випадково в Советському Союзі?

Дівчина засміялась.

— Це зовсім не секрет. Я народилася в Києві. Але мені було два роки, коли мої батьки вимушено, а чи добровільно відбули подорож спочатку до Польщі, потім у Німеччину, а пізніше в Америку. Задоволені?

— Цілком. А тепер ідіть, будь ласка, до нашого боса. Я бачу, як вигнулася його бичача шия, а вухо, наче має намір одірватись і прилетіти сюди, щоб підслухати цікаву розмову.

— Ви боїтесь свого боса? — спитала Кетті, виказуючи непідроблене здивування. — Хіба вінкусається?

— А хай він іде до чорта, — сказав Сергій і нахмурився. — Поговоримо після.

Одна брова в Кетті підскочила на півдюйма вище від другої, а обидві руки рішуче просунулися під рукава юнаків.

— Ні, говоріть зараз. Я ж ваш провідник і можу йти поруч із тим, з ким захочу, а не лише з босом. Він, справді, якийсь, як у вас кажуть, "малохольний". Саркастично посміхається, ставить непотрібні запитання про буржуазну й прогресарську свідомість. Я ж на ці запитання навіть не можу відповісти, як належить...

Борис тріпнув чорним чубом.

— Пошліть його подалі. Це не входить у ваші обов'язки. Хай показує свою політичну освіту в гуртку політграмоти, а не...

— Товариші, ви чому відокремилися? Це не добре. Крім вас, є ще шестеро, і міс Кетті мусить бути разом з усіма.

— Алеж, містер Шепілін, я на хвилинку. Ось вони питали мене, кому доступні оці елегантні хутряні куртки? А я відповіла: всім!

Шепілін прикусив губу.

— Нащо ж ви неправильно інформуєте, міс Кетті? Хутряні куртки можуть купити лише багаті люди, але не робітники.

— А я докажу, що купують саме робітники. До чотирьох приєдналися інші. Компанія була, видимо, на боці дівчини, алеж мовчала.

— Хочете, докажу? Ходім до крамниці!

Шепілін хотів затримати допитливу компанію, але вона цього разу виявila себе недисциплінованою й разом посунула в двері розкішної крамниці.

— Ось, містер Шепілін, ви трохи розумієте по-англійському? Я буду ставити покупцям лише одне запитання: Який ваш фах? Ви чуєте? — Воркер. Клерк. Знову воркер. А ось клінер, себто, прибиральник. Досить із вас?

Шепілін мурмотів:

— Це щось не так. Це підстроено...

У Кетті весело здрігнувся правий кутик уст, а за хвилинку вона зайшлася таким ширим сміхом, що не витримав і сам Шепілін, хоч відразу ж зігнав з обличчя усмішку.

А Кетті не втихомирювалась:

— Містер Шепілін, у вас є 50 доларів? Нема? Ну, то я вам позичу. Купіть собі ось таку куртку. Вона дуже тепла й пригодиться вам у Києві. Шкода, що ви скоро виїжджаєте. А то можна було б платити по п'ять доларів, кожного місяця, в розстрочку...

Увечорі Шепілін сказав своїм колегам:

— Щось мені не подобається ця фінтіфлюшка, наша перекладачка. Вона, напевно, дістає утримання від їхньої пропаганди. Бач, як розхвалює все американське. Але ви, товариші, сприймайте її пояснення критично. Советський студент не може піддаватись капіталістичній пропаганді.

Шепілін не знав, що у Бориса й Кетті ввечорі призначено побачення в ресторані. Було умовлено раз назавжди: одинцем не відлучатись, о десятій вечора бути всім разом на вечері, в однадцятій — спати.

Нью-Йорк потопав у світляних рекламах. Безкінечний потік авт розливався містом-гігантом, довгі косі леза прожекторів перехрещувались у небі, наче там відбувався невидимий герць між безплотними істотами. А на вулицях повно людей. Молоді й літні, навіть зовсім старі, міряли швидкими кроками міські панелі. Вони, очевидно, нікуди не спішили, але звичка — непереборна. В Нью-Йорку від створення світу по-вільно не ходять.

Ресторани й кафе також були заповнені. Особливо процвітали грілли — “забігайлівки”, де є сорок сортів напоїв і два сорти закуски: суха картопля й каміннотверді яйця. Тут, на грибоподібних стільцях, сиділи представники всіх сучасних поколінь, віком від одного до 16-ти літ. Пили в міру і не в міру, але таких було мало, одиниці. Вони мирно похрапували тут же, біля прилавка, поклавши голову на руку. Біля них лежали гроши, та ніхто з присутніх не заплямить себе крадіжкою, бо красти у п'яного — подвійний гріх.

Час від часу починала верещати радіола. Тоді сп'янілі прокидалися, блукаючим поглядом оглядали публіку й знову просили налити чарку.

Ресторан, де домовилися зустрітися Борис і Кетті, прилавка й грибоподібних стільців не мав, але кельнер міг вам принести який хоч із сорока сортів горілок і вин та обід за вибором із картки. Кельнери тут рухалися безшумно, як коти, були надзвичайно ввічливі й намагалися зрозуміти відвідувача, навіть коли той жодного слова не знав по-англійському. Борисові не треба було мучитись, щоб щось пояснити. Він досить поправно володів англійською мовою, хоч і підшукував слова й одчайдушно старався ковтати літеру “р”, як справжній американець. Борис попередив, що замовить дві вечери, тільки не зараз, а коли прийде його “герл-френд”.

Треба сказати, що Борис серйозно закохався в Кетті. Швидко? А чого там швидко? Тижневий термін для таких речей цілком достатній. Кетті все ж була українська дівчина, замериканізована, але мила, при чому з такими незалежними поглядами... Де ж ви знайдете в совєтській Україні молоду дівчину, яка ось так би безпосередньо й настирливо посміла суперечити товарищеві Шепіліну. Ми ще не все сказали про цього екземпляра культурного обміну. Шепілін був секретарем партійного осередку при інституті, членом партії з п'ятирічним стажем. Він же очолював інститутську “секретну частину”, себто, мав прямий зв'язок із органами державної безпеки. Ох, ця безпека! Там її називають “безпекою державною й небезпекою особистою”... Правда, за Хрущова стало м'якше, навіть не звертають особливої уваги на анекdotи й дотепи, а все ж краще тримати язика за зубами, бо “секретна” розмова може початися в Шепіліна й закінчитись у Лук'янівській тюрмі.

Борис глянув на годинника. Була точно восьма і тої ж хвилини біля дверей з'явилася струнка постать Кетті. Борис підвівся й пішов її назустріч.

— Сюди, Кетті, ось наш столик, і я тепер

замовлю дві вечери, за вашим уподобанням...

— Замовлю я, Борисе. Бо ви в Америці гість, а я своя й хочу вас почастувати.

— Добре, частуйте, але платити буду я. В нас не заведено, щоб платили дівчата.

— Ах, Борисе, який ви смішний. Ну, скажіть одверто, скільки вам видали на душу, коли відправляли в культобмінне відрядження? 200 доларів? Значить, ви не дуже можете розкидатись грошима. Крім того, вам треба дешо повезти з собою...

— Наприклад?

— Та хіба мало тут потрібних для вас речей? Хоча б хутряну куртку...

— Тільки не куртку, Кетті. Бо тоді мене Шепілін обов'язково запросить на розмову до свого секретного відділу...

— Чому?

— А тому. Адже через ту куртку, як кажуть, ліс запалав... Ви помітили, якими злими очима наш партійний цербер подивився на вас, коли ви запропонували нам зайди до крамниці?

— Я не розумію.

— Ви багато чого не розумієте, Кетті. Вам пощастило вирости поза батьківщиною, а ми знаємо, по чому фунт лиха... Проте, давайте змінимо тему. Вона не дуже цікава для вас, а для мене тим більше.

На естраді невеличка оркестра заграла до танцю.

— Ви танцюєте, Борисе?

— Звичайно. Лише не американські, а свої танці.

— Які?

— Всякі. Ви не знаєте.

— А може й знаю. Чуєте? Що це?

— Фокстрот.

— Ось бачите, і вам знайоме. Підемо?

— Ні, що ви! А раптом зайде сюди хтось із наших...

— Ви боїтесь?

— Не всіх. Сергія, наприклад, не боюсь аніскільки. Він свій. Є й ще пара добрих хлопців, а решта... Краще обійтися без танців.

Біля сусідніх столиків точилася невимушена розмова. Парочки поцілувались, не звертаючи уваги на публіку, і у Бориса розширились очі.

— Це у вас також можна?

— Ціluватись? А чому ж ні? Хіба це когось ображає?

— Мила ви моя американська дитино, — сказав Борис, — у вас усе дозволяється, а в нас не так. Давайте краще повечеряємо й пройдемось трохи по вулицях. Адже мені о десятій треба бути в своєму готелі.

Кетті й Борис улаштувалися на лавці, біля входу в центральний парк. Крізь віти дерев мигали грони зірок. Пекучий серпневий день поступово охолоджувався, і в охолодженню повітря активніше пробуджувались гарячі почуття. Борисові здавалось, що він ніколи ще не зустрічав такої широї й “свійської” дівчини. Крім того, від неї пливли паході весни, що перемагали міські бензинові запахи й владно притягали до

себе, як притягає багато опоряджений стіл голодну людину...

— Кетті, можна сказати вам одно, не дуже звичайне слово? Ви не розсердитесь?

— Алеж ви, сподіваюсь, не будете лаятись. Говоріть, я слухаю.

— Кетті, я люблю вас. Це дуже швидко й, можливо, безглуздо, але я просто не в стані уявити собі, як я від вас відірвусь, залишу цю країну й ніколи вас більше не побачу. Що мені робити, Кетті?

Дівчина склонила русоволосу голову, щось накреслила черевичком на піску й відповіла:

— А для чого вам повернутись? Хіба тут погано? Між іншим, тато й мама дуже хочуть, щоб я вийшла заміж за свого, але як я можу їм це обіцяти? У нас своїх не так багато. Ви б одружилися зі мною, Борисе?

У хлопця перехопило віддих. Зірки застрибали десь близько, майже перед очима. Він вигукнув:

— Кетті!

— Ну, так. Адже хто любить, той одружується. Я б вийшла за вас заміж, Борисе, але для цього вам треба лишитись в Америці.

І Борис зів'яв. Навіть жагучі поцілунки, що прийшли слідом за обопільним признанням, не в силі були вирішити трудне питання. Лишились в Америці? Стати емігрантом? Назавжди відірватись від батьківщини? Борис обережно запитав:

— А ти б, Кетті, не...

— Я? З тобою в Україну, якої я, по суті, не знаю? Ні, мій любий, та й не дано вам такого

права, щоб привозити дружин-американок.

Наблизився день від'їзу. Вже спакували речі, здали до багажу валізи й скриньки із заморськими товарами. Шепілін не спускав очей із своїх колег.

— О п'ятій віїздимо на аеродром. Нікуди не відлучайтесь. Чуєте?

Чули всі, Борис також. Він напередодні попрощався з Кетті, попрощався, повний болю, але рішуче, бо ж батьківщини від серця відразити не можна. І Борис думав, що Кетті уже в минулому, а вона приїхала на аеродром. Коли Борис увійшов до почекальні, Кетті стояла біля дверей, бліда й ще гарніша. Вона ще раз хотіла сказати Борисові: прощай!

Ні, це вже було понад його силу. Борис любить свою батьківщину, але зовсім не любить порядків, які там установились. Зрештою, що він губить? Мати недавно померла, а крім неї в Бориса нема нікого в цілому світі. І він раптом передумав. Узвів під руку Кетті й помахав рукою здивованому Шепіліну й колегам.

— Борисе, ти що? — вигукнув Шепілін.

— Нічого особливого. Лишаюсь, як бачиш. Може й ви залишитесь, щоб погуляти на моєму весіллі?

— Борисе, не жартуй. Зараз посадка. Чуеш?

Але пара посміхнулася й відчинивши двері, загубилась у юрбі.

— Не пошкодуєш, любий? — спитала, притиснувшись до Бориса, сяюча Кетті.

— Не знаю, моя дівчинко. Звичайно, іноді сумуватиму. Адже кожна рослина хворіє, коли її пересаджують в інший ґрунт. Та я ж буду рости поруч із тобою і, сподіваюсь, не засохну.

Прот. М. ОВЧАРЕНКО

Питання походження й розвитку життя

Нижче містимо розділ "Походження і розвиток життя" з невиданої ще книги прот. М. Овчаренка — "Християнство, наука, матеріалізм".

Хто я? Для чого я живу? Чому у світі так багато страждань? Що буде зі мною після смерті? — такі питання стоять перед кожною людиною. Відповідь на них обумовлює світогляд людини, обумовлює практичне життя людини. Кожна людина конче мусить дати собі відповідь на ці найосновніші в житті питання.

Матеріалісти кажуть, що людина — це розвинена тварина і що зі смертю зникає як індивідум, як особа. Християнство ж доводить, що людина — це образ і подоба Божа, що з фізичною смертю її індивідуальність не зникає, що людина в перетвореному стані буде вічно існувати.

Де ж правда? Кому ж вірити?

За наших часів надзвичайно великий розвиток науки підніс її авторитет дуже високо, отже багато людей по відповідь звертається насамперед до науки. Матеріалізм каже, що він побудований на науці і що наука заперечує Християнство. Християнство ж доводить, що це зовсім не так. Християнство цінить науку, але не ро-

бить з неї бога, бо наука обмежена в своїх можливостях і має справу виключно з явищами матеріального світу, а все нематеріальне виходить поза межі компетенції науки. Наука в наш час підійшла до меж, недоступних для пізнання. Сучасна наука має величезну кількість фактів, пояснення яких можливе лише при умові, якщо визнати існування Нематеріального Фактора, Вищої Розумної Сили — Бога.

У книзі прот. М. Овчаренка подано факти, які з неминучістю ведуть до Бога. Спочатку автор на основі науки доводить, що об'єктивна реальність, тобто все, що існує в безкінечності всесвіту, це не лише матерія, як говорять матеріалісти, а щось набагато більше. Автор наводить наукові висновки про матерію, простір і час, показуючи при цьому взаємини між Християнством і науковою. Далі автор подає гіпотези про походження світу і соняшної системи, зупиняючись докладніше на советській матеріалістичній гіпотезі 1951 року. Це питання автор розглядає з погляду Науки, Християнства і Матеріалізму.

У дальших розділах автор докладно розглядає походження людини, існування душі, походження релігії і зокрема Християнства з погляду матеріалізму і науки.

Приділяє увагу реальності існування Христа, суті Його науки і застосуванню її до практичного життя людини. Розглядає також і питання реальності чудес, зокрема чуда Воскресіння Христового.

Оскільки в теперішній час наука є авторитетом для багатьох людей, автор дуже багато уваги приділяє саме науці, науковим фактам і то найновішим. Автор дуже часто посилається на висловлювання самих матеріялістів, бо заперечення матеріалізму самими ж матеріялістами — це найсильніші аргументи, тому він у кожному розділі багатма фактами, науково ствердженими, показує, що мусить існувати Вища Розумна Сила — Бог.

Редакція

I. ПОХОДЖЕННЯ ЖИТТЯ

Що таке життя? Ні один учений світу не дасть точної відповіді на це питання. Алеж ми живемо! Навколо нас буяє життя! І разом із тим життя — велика таємниця. Як воно постало? Чи могло воно само постати? Наука безсила відповісти на це.

Матеріялісти також мусять визнати, що нема наукового пояснення постання життя. Ось що пише А. М. Емме в своїй книзі: "Наука й релігія про походження життя на землі" (Москва, 1956, ст. 4): "Проблема постання життя на Землі є однією з найскладніших проблем сучасного природознавства. В чому її суть? Поперше, в тому, що ніколи не будуть знайдені рештки первісних носіїв життя, по яких можна б відновити їхній вигляд, подібно до того, як ми відновляємо вигляд тварин, що колись жили, і рослин, що вкривали Землю, знаходячи їхні рештки в надрах Землі. Подруге, наука досі не має вичерпних даних про будову і дію того хемічного матеріалу, який лежить в основі життя і з якого почалося життя на Землі. Потрете, досі були без наслідків всі намагання штучно утворити живе з неживого. Таким чином, при розв'язанні проблеми постання життя на Землі наука не спирається на дані прямого експерименту (досвіду), примушена користатися сукупністю посередніх доказів".

У питанні походження життя існують лише ті чи інші думки та припущення.

Дехто говорить, що життя вічне і на Землю попало з інших небесних тіл.

Інші говорять, що життя самозародилося зразу з мертвої матері.

Ще інші говорять, що життя постало випадково.

Сучасні матеріялісти-марксисти говорять, що матерія сама в собі криє всі можливості витворити життя і при певних умовах утворює його.

Припущення про вічність життя і перенесення його на Землю з інших небесних тіл — беззгрунтовне: 1) Перелітаючи космічні простори, життя мусило б загинути з двох причин: а) надзвичайно висока температура, що утворюється,

коли тіла з великою швидкістю проходять через атмосферу Землі, і б) дія ультрафіолетового проміння (особливо космічного), коли життя пролітало б у космічних просторах. Хоч би яке було стійке простіше життя, воно все ж має межі стійкості. 2) Це припущення все таки не розв'язує питання походження життя.

Припущення самозародження нищівного удару завдав французький учений Л. Пастер (1822-1895), який довів, що мікроорганізми не можуть самозароджуватися. На його відкритті ґрунтуються сучасна медична практика стерилізації й дезінфекції (знищення мікробів). Найпростіше живе тіло надзвичайно складне в порівнянні з найскладнішими речовинами неживої природи.

Навітьsovєтські матеріялісти говорять: "Виникнення найпростішого живого тіла зразу з мертвої, неорганізованої матерії було б чудом" ("Природознавство і релігія". Академія Наук СРСР. Київ. 1957, стор. 63).

Так само беззгрунтовне припущення випадкового постання життя. Життя дуже складне. Неможлива випадкова поява взаємопристосованності всіх процесів, які відбуваються в живому тілі. Найголовнішого навіть в найпростішому живому тілі — надзвичайно складної організації речовин і процесів, не можна пояснити випадковістю.

Докладніше на цих припущеннях не слід зупинятися, бо їх заперечують і самі матеріялісти. Дуже критикують їх іsovєтські матеріялісти.¹ Варто зупинитися на припущенняхсовєтського академіка О. І. Опаріна, які прийняли сучасні матеріялісти-діялектики.

Академік О. І. Опарін виходить із засад діялективного матеріалізму: абсолютно всі природні явища є наслідком лише розвитку матерії. Звідси висновок, що мертві матерії в потенції має всі можливості, щоб утворити життя, і що у відповідних умовах вона неодмінно мусить дати життя.

Опарін говорить,² що минуло дуже багато часу, поки зформувалася земна кора і на земній поверхні встановилися певні межі коливання температур і з'явилися водоймища. Цим створилися умови для найрізноманітніших хемічних реакцій.

Поскільки вуглець може сполучатися з різноманітними елементами, то утворювалися і складні органічні молекули. Складна органічна молекула може приєднувати до себе різні групи атомів і радикалів,³ і набувати різних і навіть протилежних властивостей (напр., одночасно і кислотності і лужності). Та сама органічна молекула може різними своїми частинами брати участь у різних реакціях. Так утворилися білки (незиві).

Разом із складними органічними речовинами з'явилися і колоїдні⁴ розчини. Білкові колоїдні розчини утворювали так звані коацервати.⁵

Коацерват — це вже тіло, всередині якого

¹ а) Г. Аристов. "Всесвіт безконечний". Москва. 1955. ст. 79-82.

б) "Природознавство і релігія". Академія Наук СРСР. Київ. 1957. стор. 61-69. Цитати, які будуть дані далі, з цієї книжки.

² Там же, стор. 69.

³ Радикали — цтікі групи атомів і молекул,

Королеву ОДУМ-у в Канаді,
панну РАЮ ПОДОПРИГОРУ,

вітаємо з нагоди її одружження з п. І. МАЧУЛОЮ.
Молодій парі бажаємо всього найкращого у їхньому подружжному житті.

Редакція і Адміністрація "Молодої України"

процеси відбуваються в певному зв'язку. Коацервати фізичними властивостями і хемічним складом близькі до протоплазми,⁶ вони мають все конче потрібне, щоб стати живими. Що потрібне, щоб вони стали живими тілами? “Для того треба, щоб коацерват мав таку будову і набір речовин, такий хід і взаємозв'язок реакцій, щоб у цілому постала асиміляція і дисиміляція,⁷ живлення і виділення, самоновлення білків у складі коацерватів, пристосованість коацерватів до середовища, здатність передавати цю будову і властивість новим коацерватам, що відпупковуються. Інакше кажучи, весь коацерват у цілому і кожний процес у ньому повинні бути організовані. Своєрідний процес розвитку, що відбувався з коацерватами, і був процесом їх організації, або оживлення. Це не був фізичний або хемічний процес. **Фізичні і хемічні процеси не можуть створити доцільної організації живого тіла** (підкреслення М. О.). Але фізичні і хемічні процеси підготовили появу якісно нового природного процесу. Це був зовсім особливий природно-історичний процес розвитку, який створює з суміші неживих білків та інших речовин **доцільно організоване** (підкр. М. О.) живе тіло. “Таким процесом, — вказує О. І. Опорін, — був **природний добір**” (стор. 71).

“Для діяння природного добору конче потрібно, щоб тіла, які йому підлягають, мали відносну стійкість їх існування, щоб ця стійкість залежала від їх будови, від їх організації. Разом із тим конче потрібно, щоб будова, організація цих тіл була несталою, мінливою. Треба далі, щоб ці тіла розмножувались, передаючи новоутвореним тілам свою будову, організацію і здатність до зміни будови, організації” (стор. 72).⁸

“Природний добір протягом мільйонів років привів до удосконалення первісної примітивної будови коацерватів, їх складу, будови і функцій білкових частинок, що входили в коацерват” (стор. 72). “**ПЕРШІ ЖИВІ ОРГАНІЗМИ ЗОВСІМ НЕ Є НАЩАДКАМИ ПО ПРЯМІЙ ЛІНІЇ ВІД ПЕРШИХ КОАЦЕРВАТИВ** (підкр. М. О.). Послідовні лінії розвитку навіть досконаліх коацерватів, безперечно, обривалися під впливом тих чи інших змін середовища. Але це не спиняло величного процесу розвитку. Процес відновлювався, і на кожному новому його етапі створювалися передумови для дальнього прогресивного розвитку” (стор. 73).

“Виживання і переважне розмноження більш пристосованих до існування коацерватів були рушійною силою вдосконалення їх організації. Цей процес і привів до появи складнішої будови білкового тіла, яке вже мало всі властивості життя” (стор. 74).

“Так природно і закономірно, в силу законів природи, поставали живі тіла. Їх дальнє вдосконалення йшло по шляху відособлення речовини всередині живого тіла, що привело до утворення ядра і протоплазми, клітинної оболонки. В наслідок цього постала **клітина** — структурна одиниця складніших організмів” (стор. 74).

Акад. О. І. Опарін далі пише: “Всі живі істоти без винятку мають характерну особливість: хоч би де і в яких умовах вони жили, вони дуже добре пристосовані до певних життєвих функцій — хар-

чування, дихання, росту і розмноження. **Випадковість не могла породити тієї внутрішньої пристосованості, яку ми бачимо в усіх, навіть найпростіших організмах**⁹” (підкр. М. О.).

Така наука акад. О. І. Опаріна про походження життя.

У припущені акад. Опаріна звертає на себе увагу: **доцільність** (“Фізичні і хемічні процеси не можуть створити доцільної організації живого тіла” стор. 71); **спрямованість** (“При розгляді фактів її природного добору впадає в очі обставина, що добір цілком спрямований на користь виду” стор. 94); **внутрішня пристосованість** (“Випадковість не могла породити тієї внутрішньої пристосованості, яку ми бачимо в усіх, навіть найпростіших організмах”).

Невже матерія сама собі ставить цілі, сама себе спрямовує, сама собі утворює внутрішню пристосованість? Тут акад. Опарін наділяє матерію божеською творчою силою і розумом. Він обожує матерію. Це не новина. Безсилля матеріялістів пояснити існування цілеспрямованості й гармонії в світі, еволюції тощо примушує їх наділяти матерію розумністю, творчими здібностями й іншими якостями Бога. Але не матерія, а лише Розумне Єсество може ставити цілі, спрямовувати до цієї цілі і утворювати внутрішню пристосованість.

Хоч припущення О. І. Опаріна побудоване, як струнка система, але в найголовніших, вирішальних пунктах воно не має твердого наукового ґрунту.

⁴ Колоїди — речовини, що не кристалізуються і не проходять крізьперепонки рослинного й тваринного походження. Приклади колоїдів: білки, крохмаль, клей та ін.

⁵ Коацерват — в колоїдному розчині краплинки чи йрошарки з більшою концентрацією (згущенням) колоїда, ніж довколишній розчин.

⁶ Протоплазма складається з білків, жирів, углеводів, води й ін. Це є найростіша жива речовина. Вона входить, як складова частина (драга є ядро), в структурну одиницю організмів — клітину. Вигляд її — напіврідина, неначе желе.

⁷ Асиміляція — приймання і засвоєння зовнішніх речовин. Дисиміляція — розпад в організмі. Асиміляція в єдинстві з дисиміляцією складають обмін речовин в організмі, що являється основною живого тіла.

⁸ Звернімо увагу на такі явища: неодмінно потрібно, щоб була стійкість, бо інакше тіло розклалось би на свої складові частини і не було б розвитку його; разом із цим неодмінно потрібна інсталість, мінливість, бо без них неможливий був би розвиток. І от це ГАРМОНІЙНЕ, ЦІЛЕСПРЯМОВАНЕ поєднання стійкості з мінливістю неодмінно вимагає Розуму, бо для мертвої матерії неможлива цілеспрямована дія: не може ж матерія ставити цілі і спрямовувати до неї. Друге. Чому утворилося ромноження? І то розмноження СПРЯМОВАНЕ, з передачею новоутвореним тілам не лише будови і організації, але й ЗДАНОСТИ ДО ЗМІНИ БУДОВИ Й ОРГАНІЗАЦІЙ. Це недмінно також вимагає участі Розуму.

⁹ Комсомольська Правда” від 13 серпня 1954 р.

¹⁰ Радіація — випромінювання.

ту. Самі матеріялісти говорять: "Особливо мало відомо нам про можливу еволюцію від білкових молекул до первісних носіїв життя" (А. М. Емме "Наука є релігія про походження життя на Землі". Москва, 1956, стор. 72).

Сучасна біологія знайшла, що клітина набагато складніша, ніж припускає О. І. Опарін. Ядро клітини виявилося надзвичайно складним: воно складається з частинок, що їх називають хромозомами. А в цих хромозомах є ще надзвичайно дрібні частинки — гени, в яких містяться спадкоємні якості всього живого. Кожен ген в свою чергу являє собою дуже складну систему, пляномірно побудовану.

Умовно зараховані до живих організмів і віруси, бо наукі ще невідомо, чи мають вони обмін речовин, невідомо також, як вони розмножуються. Припускають, що віруси — це життя доклітінне. Вони дуже складні, різних видів і викликають різні хвороби: грипу, кір, віспу, трахому, ящур тощо.

Так що життя складніше і не можна його втиснути в рамки припущення Опаріна.

Уважати, що припущення О. І. Опаріна вже розв'язало питання походження життя, не можна. Науковці-біологи говорять, що вся історія біології зводиться до опису поступового проникнення науки в тайни живої природи. Кожне нове досягнення немов би підіймає завісу над суттю життєвих процесів і викликає надію на їх вичерпне пояснення. А потім з'являються нові труднощі, бо біологічні процеси виявляються далеко складнішими, ніж здавалось раніше, і задача розв'язання основної загадки життя відсувається в далеке, може, й безконечне майбутнє.

Можливо, що життя постало якось подібно, як припускає академік Опарін. Це не може суперечити й християнству. Вже говорилось, що сама вода, сама земля виводили все живе згідно з природними законами, установленими Богом. Навіть сам Христос сказав: "Родить земля сама з себе" (Марк. 4:28). Але доцільність, спрямованість, внутрішня пристосованість, що їх визнають і самі матеріялісти, неодмінно вимагають існування надматеріального Фактора, Розуму. І справді. Придивімось, що являє собою живий організм.

Що є основою в живому організмі? У живій клітині центральним є вуглець, навколо якого групуються інші первні: водень, кисень, азот, сірка, фосфор тощо. Можуть бути найрізномірніші хемічні сполуки вуглецю з іншими первнями. Можуть з'явитися й органічні речовини, але це ще не жива матерія. Жива матерія мусить мати ОБМІН РЕЧОВИН. Живий організм може лише тоді існувати, коли він здібний безперервно приєднувати, асимілювати, засвоювати чимраз нові частинки речовини й енергію, що є в них. Живий організм мусить безперервно приймати різномірні хемічні сполуки, змінювати їх, перетворювати в речовину самого організму й замінювати ними свою ж речовину, яка розкладається й виділяється в зовнішнє середовище. Інакше кажучи, в організмі відбуваються безперервні хемічні реакції, але вони певним способом організовані в часі і сполучаються між собою в ЄДИНУ СИСТЕМУ, І це відбувається не ви-

падково, не хаотично, а в певній і лише в певній послідовності. Крім цього, в кожному організмі є особлива, властива лише життю, спрямованість.

Чи могло життя само постати з неживої природи?

З мільярдів і трильйонів всіляких хемічних сполук могли ставатися й органічні сполуки. Але звідки у цих сполук взялося бажання шукати собі харчу? Вони мусили б розпастися, подібно як розпадаються в кожному живому організмі, коли організм умирає. Але чому вони стали провадити певні і лише певні хемічні реакції, в певному і лише в певному порядку? Чому вони стали замінити частини своїх сполук, і замінити ДОЦІЛЬНО ТРОХИ ІНШИМИ частинами, бо інакше не було б росту, розвитку? Ріст кожного живого організму можливий лише тоді, коли буде заміна ВСІХ його частинок новими, трохи іншими і то СПРЯМОВАНО, щоб запезпечити розвиток організму. Це вже є розумна дія!

Звідки це взялося в МЕРТВИХ хемічних сполуках? Мертві забажало бути живим. МЕРТВЕ ЗНАЄ, що саме взяти з середовища, скільки саме взяти, як взяти, як саме переробити й за допомогою чого, в якій послідовності, як розкласти свою речовину, як її виділити, як замінити іншою і т. д. І це треба зробити не раз, а безперервно і лише в певному порядку. Звертаємо ще раз увагу, що треба було замінювати свої частини трохи іншими і то спрямовано, доцільно, щоб забезпечити ріст і розвиток.

Цікава річ: обмін речовин у живих тілах є головною умовою їх існування, а обмін речовин у померлих тілах є причиною їх руйнації. Занадто мудро, щоб це відбувалося само собою. Не можна не бачити в законах життя дії Вищого Розуму.

Поглянемо, скільки треба було взагалі "умов", щоб утворилося життя!

1) Потрібно було, щоб сонячна система була стабільною (не мінялася). І це так, бо маси плянет надзвичайно малі, порівнюючи з масою Сонця, а звідси надзвичайно мала сила взаємного притягання плянет, порівнюючи з їх притяганням до Сонця, чим і пояснюється стабільність соняшної системи.

2) Потрібно, щоб усі гарячі блакитні й білі зірки містилися дуже далеко від соняшної системи, щоб сила притягання їх була малою і не порушувала стабільності соняшної системи, і щоб руйнувальна дія їх радіяції¹⁰ була малою. І це є так.

3) Потрібна певна віддаль Землі від Сонця: близче до Сонця — погоріло б усе, далі від Сонця — замерзло б усе.

4) Потрібний певний нахил осі обертання Землі до екліптики (площина руху Землі). Це дає пори року. Якби цього не було, то пара, що підіймається з океану, переміщувалася би по лінії північ-південь, і нагромаджувала б цілі континенти (великі площини) льоду.

5) Потрібна певна довжина періоду обертання Землі навколо своєї осі, бо коли б вона, наприклад, оберталася повільніше в 10 разів, то дні й ночі були б в 10 разів довші. За день Сонце спа-

(Закінчення на стор. 18-ій)

М. ВИР,

член Виховної Ради ЮнОДУМ-у Канади

Чому наші діти мають належати до молодечої Організації?

Думаю, що не помилюся, коли скажу, що у вихованні дітей найбільше турбот завдає батькам так званий "юнацький вік" — 10-18 років. Це вік, який поволі перетворює юнака чи юначку на дорослу людину, а впарі з цим відбувається процес дозрівання — і тут тільки від батьків залежить формування цього процесу з усіма його наслідками, які можуть бути почитивними або негативними.

Це нагадує нам простий, але повчальний приклад: Якщо садівник доглядає деревце з маленького, відрізує непотрібні гіллячки, оберігає його від бурхливих вітрів, прив'язавши до стовпця, прищепивши добрий сорт "щепи", — напевне він дочекається добрих плодів з нього. Так і з нашими дітьми: Вони виростуть тільки тоді на повновартісних громадян нашої спільноти, коли ми, батьки, ще змалечку дамо їм відповідну підготовку до цього і, разом з цим, вони зрозуміють свої обов'язки супроти своєї родини і громадян.

Але тут насувається питання: чи самі батьки, беручи під увагу всі обставини чи умови, серед яких вони тут, в Канаді, проживають (а які ці умови ми всі добре знаємо), — будуть спроможні виконати це завдання без жадних помічних чинників? Переконливі факти свідчать за те, що ні, і ще раз ні!

Ми маємо безліч доказів, що самі батьки не в силі подолати тих труднощів, на які вони натрапляють у процесі виховання своїх дітей. Тут мусять прийти на допомогу допоміжні чинники, а в першу чергу Церква, Рідна Школа, Курси Українознавства, молодечі організації чи товариства.

Про значення Церкви, Рідної Школи чи Курсів Українознавства ми не раз уже говорили, однак дотепер не порушували значення молодечої організації у вихованні наших дітей. Спробуймо ж бодай поверхово обговорити мету і значення цих організацій. Візьмімо для прикладу кілька розділів із статуту нашої молодечої організації ОДУМ:

РОЗДІЛ II

5. Мета ОДУМ-у Канади — всебічно сприяти духовому і фізичному розвиткові своїх членів, поширювати демократичні ідеї серед української молоді, і скріплювати її патріотичні почуття та солідарність з воюючим за демократичні свободи українським народом.

РОЗДІЛ III

В основу своєї роботи ОДУМ Канади ставить такі завдання:

а) організувати українську молодь на терені Канади, формувати її світогляд в демократичному дусі та творити з неї передові которги для боротьби за перемогу справедливих народоправних ідей, як в Україні, так і в цілому світі;

б) на демократичних традиціях української визвольної боротьби і державного будівництва та державно-творчих здобутках демократії інших народів — вихо-

вувати своїх членів на послідовних демократів і добрих громадян;

в) змагати до повної консолідації українських національних демократичних угруповань і брати активну участь в усіх важливіших справах суспільного життя, щоб вплинути на них у згідному з засадами ОДУМ напрямі;

г) поширювати знання про Україну і її національно-визвольну боротьбу серед громадян Канади;

і) плекати серед своїх членів дух національно-громадської єдності та згоди, розвивати атмосферу народності, релігійної і регіональної толеранції та пошану до інших переконань і беззастережно поборювати понижнення людини людиною;

д) поборювати духові й політичні течії насильницько-вождівського характеру, зокрема комунізм;

е) дбати про задоволення духово-культурних потреб своїх членів.

7. ОДУМ Канади співпрацює:

а) з українськими національними молодечими організаціями в атмосфері дружньої взаємодопомоги;

б) з українськими організаціями суспільно-громадського характеру, які стоять на демократичних засадах;

в) підтримує зв'язки з організаціями інших народів, які не перечать ідеям ОДУМ Канади.

РОЗДІЛ IV

д) бути чесним і зразковим у приватному і громадському житті.

Такий багатогранний зміст цих кількох рядків статуту.

Потрібно ще додати, що згадані "допоміжні чинники" себе взаємно доповнюють, а коли одного із них бракує, то вони не виконують завдань, для яких вони призначенні. Життєвий досвід це показав, а факти з життя катедральної православної громади це ствердили.

Щоб мати чіткий образ нашої дійсності, треба зробити порівняння умовин, в яких виховувались ми колись і в яких виховуються наші діти сьогодні тут, у Канаді. Ми зростали з пня нашої нації, серед усього, що жило й дихало українством на кожнім кроці. А тут, нам, батькам, доводиться в першу чергу боротися за життя, створювати підстави фізичного існування, а потім будувати український ґрунт, щоб на ньому наші діти могли рости і черпати з нього все, що їм потрібне для оформлення себе як членів нашої спільноти.

І тут, власне, нам, батькам, потрібна поміч у формі молодечої організації — без неї ми безсили.

Напевно декому з наших батьків прийде думка, мовляв, моя дитина відвідує Церкву, ходить на Курси Українознавства, вдома я її також доглядаю, отже загально даю все, що потрібне для виховання її на повновартісного члена нашої громади. Але тут є одно маленьке "але" — чи так вихована дитина зрозуміє на 100% обов'язки члена

громади? Наша приказка каже: "Нагинай галузку поки вона молода". Чи справді цей юнак чи юнака, не зазнавши замолоду організованого громадського життя, зможуть служити громаді, ставши вже дозрілими? Відповідь на це питання дайте самі собі, дорогі батьки!

Наша спільнота, конкретніше сказавши, наша громада тут, у Торонті, має різні молодечі організації. Вони оформлені статутами, їх очолюють заслужені й знані громадяни і всі вони разом працюють для добра нашого загалу. Так виглядає зовні. А дійсність трохи інша. Ми твердимо, що тіло без душі — мертвe. Душою кожної організації є її члени і якщо дана організація має більше числа членів, вона — сильна і існування її відзеркалюється в переведеній роботі, а організація без членів — безсила і через деякий час завмре.

Аналізуючи діяльність молодечих організацій при нашій громаді, треба з жалем ствердити, що життя їх завмирає і завмирає саме через брак членів.

Ми маємо ОДУМ і СУМК. Ці організації через брак нових членів не в силі провадити діяльність, накреслену статутами. Але ми маємо Рідну Школу, Курси Українознавства, що разом мають поважну кількість молоді, яка помітно скріпила б ці організації! На жаль, малий відсоток з цієї молоді належить до ОДУМ-у чи СУМК-у.

Хто ж винен у цьому? Діти? Ні! Тільки ми, батьки! Ми недооцінюємо значення цих організацій для наших дітей, майбутніх членів нашої громади. Якщо вони і далі стоятимуть остоною організованого молодечого життя, я смію твердити, що вони будуть пропащи для нашої спільноти, а навіть, може, і для нас, батьків. Щоправда, може декому з нас, батьків, назва тієї чи іншої організації не під-

ходить... можуть бути різні погляди на зміст чи характер їхньої діяльності. Тільки ж не забуваймо, що річ не в назві організації, а в тому, щоб наші діти були принадліжні до тієї чи іншої організації, які виховають їх на чесних громадян нашої спільноти, а ми їм у цьому допоможемо. Тут останнє слово залишається лише за батьками.

На закінчення хочу звернути увагу ще на одну річ, а саме — на мешканців т. зв. поправних домів для молоді тут, у Канаді.

Ці мешканці — це молодь у віці 12-18 років, яка опинилася у цих домах тільки тому, що у системі їхнього виховання бракувало церкви і молодечих організацій. Ці чинники заступила їм вулиця і оточення кримінального характеру. Від такої системи виховання — охорони, Боже, наших дітей!

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити лише такий висновок: більше уваги нашим дітям, бо це справа не тільки батьків, але й наш священний обов'язок супроти своєї родини, своєї нації. Привчаймо наших дітей від юних років до організованого громадського життя, щоб вони змогли потім гідно нас заступити, коли прийде на це час і потреба.

Від правильного виховання наших дітей залежить ціле наше майбутнє і ми повинні далеко більше уваги звертати на цю справу, як це було досі. Не жаліймо ж ані моральної, ані матеріальної допомоги для всіх цих шляхетних одиниць і молодечих організацій, що свій час і свої небуденні таланти цілком присвятили цьому найважливішому для нас питанню — вихованню духовно і фізично здорового, патріотичного українського покоління, майбутніх борців за волю України і кращих громадян нашої прибраної Батьківщини — Канади.

С. ФОДЧУК

Маркіян Шашкевич

(У 150-ліття з дня народження)

Народився Маркіян Шашкевич 6 листопада 1811 року в с. Підлісся на Золочівщині, в священицькій родині, за три роки перед народженням національного пророка України Тараса Шевченка. Початкову освіту одержав у батьківському домі, потім учився в німецькій школі в Золочеві та в Бережанській гімназії. Закінчивши гімназію, 1829 року вступив на філософський відділ Львівської духовної семінарії.

Ще за гімназіяльних років М. Шашкевич дуже захоплюється поезією і сам починає писати вірші. Саме в той час жили володарі духа: у Франції — О. Бальзак і В. Гюго; в Німеччині — Ф. Шіллер і В. Гете; в Польщі — А. Міцкевич і Ю. Славацькі; в Московії — А. Пушкін та І. Тургенев.

У тодішніх гімназіях панував єзуїтський устрій, а викладали такі дисципліни: латинську грецьку, польську й німецьку мови, історії, альгебру й релігію.

Молодий Маркіян увесь час сумує за рідним Підліссям і за родиною, а глибокий свій сум виливає у віршах. Ось як згадує він батьківську хату й рідні околиці:

“У садочку соловейчик
Щебетав пісоночки,
Розвивав ми пісеньками
Літа молоденької.”

У Львівській семінарії М. Шашкевич, цей худощавий юнак із блакитними очима, високим чолом та буйною чуприною, швидко здобуває довір'я серед ровесників своєю вдачею і м'якою тонкостврунною душою. Та лихо не спало. Не помітивши за милою розмовою з друзями, що дозволений час прогулянки давно минув, він спізнився з поворотом до бурси і за це його весною 1830 р. виключено з семінарії і потрактовано це спізнення як порушення дисципліни. Розгніваний батько позбавив його утримання. Працею по львівських бібліотеках дове-

лося Маркіянові здобувати собі засоби для прожиття. Однак він не падає духом і працює наполегливо над самоудосконаленням. Пише поезії, читає чеського поета Шафарика, Вука Караджсіча — творця сербського письменства. Із захопленням читає “Енеїду” І. Котляревського, твори Гр. Квітки-Основ'яненка та Метлинського. Серце своє наповнене любов’ю до рідного народу. У цей час він пише:

“Аж мило згадати як то серце б’ється,
Коли з України руська пісенька так мило,
Солодко коло серця в’ється!”

Після трьох років скитання поза мурами семінарії, вже після смерті батька, приймають його назад як екстерна. Але злідні підірвали його здоров’я і він занедужав на легені, зате загартувався духовно. В семінарії пильно слухає викладів, бере активну участь у приписаних духовних практиках та конференціях. Заприязнюються з теологами і дискутує з ними на різні теми. Він складає патріотичну збірку прози й поезії під назвою “Син Руси”. Цією маленькою книжечкою протиставляється шовіністичному духові поляків, на чолі з тодішнім польським єпископом, священством, професорами, поміщиками, шляхтою, міщанством та студентством.

Він у вступнім слові закликає друзів:

“Разом, разом! Кто сил має,
Гоніть з Руси мряки тьмаві, —
Зависть най вас не спиняє,
Разом к світлу, други жваві!”

Мова цієї першої збірки — не була суто народня. Поезії не мали літературної вартості, але цінна вона була тим, що ставила українську (по-тодішньому руську) мову на рівні з іншими слов’янськими мовами. Він доказав полякам, що українці (по-тодішньому русини) мають право на свою літературу.

Другу збірку п. н. “Зоря” укладає зі своїми друзями Яковом Головацьким та Іваном Вагилевичем. Він придбав собі ім’я “Руслана”, другий “Ярослава”, а третій “Далибора”. Так постала “Руська трійця”, як їх охрестили теологи.

В “Зорі” були поміщені твори згаданої “Руської трійці”, народні пісні і розвідка про Богдана Хмельницького, а надто зреформовано правопис, бо викинено “йорчики” та інші етимологічні залишки. Цензором слов’янських книжок був В. Копітар, людина слов’янського походження. Переглянувши “Зорю”, він добачив, що ця мала збірка може мати історичне значення не лише для русинів, але й для цілої Австрії з політичного погляду. Висилаючи її до губерніяльного уряду у Львові, він просив подати свою опінію. Він поставив губерніяльному урядові запит, чи Австрія може й повинна підтримувати русинів коштом польської і великоруської (московської) літератури. Природній ріст нової літератури в Галичині розвивався б коштом згаданих літератур. До того ж підкреслював, що стаття і твір про Богдана Хмельницького ворожі до польського народу.

Поет у вірші “Хмельницького обступлення Львова” подає історичний факт про здобуття міста, а закінчує ось якими словами:

“На розsvіті із замку із рушниць стріляли,
А смерком козаки замок підпалили.
Да раненько доокола весь Львів обступили.
Удалили з самопалів — двори погоріли.

А гетьман Хмельницький посли посилив;
Словами промовляв:
Як будете миритися,
На окуп винесіть три миси червоних,
На окуп виведіть сто коней вороних.
Як будете битися,
Мечами рознесу мури високії,
А кіньми розорю двори біlenькії.
А у Львові рано всі дзвони заграли,
А високі ворота остіжом упали”.

Німецький губерніяльний уряд не визнавався у цих справах і звернувся з проханням про вияснення до тодішнього митрополита Михайла Левицького.

Митрополит із своїм дорадником о д-р Венедиктом Левицьким вирішили не допустити “Зорю” до друку. І таким чином назавжди погасла зоря, виплекана в серці молодого Маркіяна.

Маркіян Шашкевич виголосив у 1835 р. першу проповідь українською мовою у духовній семінарії на тему обов’язки людей супроти свого монарха. Проповідь викликала велике захоплення серед студентів-народовців, а люту ненависть серед тих, що виголошували проповіді латинською, польською і німецькою мовами. В наступному році знову виголосив українською мовою проповідь у катедрі св. Юра. На ті часи був це революційний крок чи епохальна подія, бо до того ніхто не проповідував українською мовою. Ім’я Маркіяна записала історія золотими літерами і доки буде сяяти сонце та доки житиме наш народ — його не забудуть. Зате священиків, які легковажили рідну мову й проповідували чужою, люди давно забули, а історія засудила їхні вчинки.

Розуміючи важу рідної мови, Маркіян Шашкевич підготовив “Читанку”, призначену для учнів парафіяльних шкіл. В ній були оповідання, байки і пісеньки. Книжечка ця з'явилася тільки після його смерті у 1850 році. Подібно як і Тарас Шевченко у 1861 році видав “Буквар” для недільних шкіл. Це сталося якраз перед його смертю.

Деякі провідні одиниці почали просувати ідею запровадження латинської абетки до українського (по-тодішньому руського) правопису. У відповідь на це Маркіян Шашкевич видає брошуру 3.000 тиражем, у якій рішуче висловився проти впровадження латинської абетки, мотивуючи це політичними міркуваннями. Він далі мріє про видання книжок для народу. До цього спонукавала його поміч Якова Головацького, який повернувся саме з Будапешту, де він учився і мав нагоду познайомитись із словаком Іваном Коляром, сербом Юрієм Петровичем, та хорватом І. Куриляком. Всі вони були завзяті слов’янофілами.

Я. Головацький порадив Маркіянові друкувати нову збірку “Русалку Дністрову” у Будапешті. Він сам завіз туди рукопис. Будапештський цензор Надь апробував друк і книжечка побачила світ у 1836 році. До збірки “Русалка Дністровая” увійшли ті самі матеріали, що були раніше призначенні до

“Зорі”, крім статті про Б. Хмельницького. Крім того, додано деякі переклади і рецензію М. Шашкевича на книжку о. Й. Лозовського, у якій він виступив проти упроваджування латинської абетки в українську літературу. З Будапешту через Відень вислано до Львова 900 прим. “Русалки Дністрової” на адресу Я. Головацького. Однак поліція затримала ті книжки і запитала митрополита, що з ними робити. Митрополит передав їх своєму цензорові о. д-р Б. Левицькому, який відразу пізнав у новий збірці заборонену раніш “Зорю”. Він знову висловив неприхильну думку про “Русалку Дністрову”, а тоді поліція сконфіскувала всі книжки, які пролежали у неї 10 років, аж до “Весни Народів” 1848 р.

На четвертому році богословських студій, перемиський владика Іван Снігурський радив Маркіянові висвятитися у целібаті та працювати у консисторії, щоб віддати всю енергію та знання для просвіти народу через видання книжок. Та о. Маркіян з любові до своєї матері волів працювати душпастырем на селі серед простолюдя. Він одружується з Юлією, дочкою о. Крушинського, а після висвячення продовжує далі свій життєвий тернистий шлях. Його церковні зверхи польоні і москофіли не жаліли молодого священика. Вони переслідували його і кидали по бідних, глухих, непривітних, Богом забутих закутинах. Через це він попадав не раз у матеріальні нестачки. Коли одного разу позичив у священика сусіда 40 дукатів, а цей через деякий час почав домагатися повороту боргу, то о. Маркіян на зворотній сторінці листа написав такого вірша:

“Цвітка дрібная
Молила неньку,
Весну раненьку:
— Нене рідная!
Вволи ми волю,
Дай мені долю,
Щоб я зацвila
Весь луг вкрасила...”

Недуга ще з юних літ поступала швидко, а через деякий час він почав тратити зір і слух. По довгій хворобі, 7 червня 1843 року, відішов у

крахий світ слабосилий тілом, але сильний духом, о. Маркіян, милуючись перед смертю “Кобзарем” Т. Шевченка, який вийшов теж на чужині у холодному Петербурзі 1840 року.

Коли гаряче літнє соняшне проміння пестило священика-страдника на смертній постелі, то єдиний його малолітній синок Володимир, притуливши ніжно до погасаючого батька, цілавав його руки, а смерть відхилила його голову і прошептала гіркі слова на вічне прощання:

“Краса змарніє,
Личко сchorніє,
Головоньку склониш,
Листоньки зрониш,
Жаль серцю буде.”

У спадщину о. Маркіяна залишив 28 оригінальних поезій і майже подвійну кількість перекладних віршів. Найбільше залишив перекладів із чеської мови, з так зв. “Королеворського Рукопису” і з “Суду Любушного”. З польської мови переклав уривок з поеми С. Гощинського “Замок Коньовський”, а також “Пісню” покутянина Франса Карпінського. Та найкращі його “Псалми Русланові”. Це поезії в прозі, та коротке оповідання “Оленка”. Життєві злідні не дали йому змоги віддатися цілком літературній праці.

Найбільша заслуга М. Шашкевича в тому, що він збирав і заглиблювався у народні пісні, у яких жевріла ще жива душа народу. Він був один із перших реформаторів нашого правопису. Він вчитувався в нашу минувшину і додавав, що ми не жебраки якісь бездомні, а що ми живий народ, який мав славне минуле і має перед собою велике майбутнє.

За його прикладом пішли тією самою дорогою письменники-священики: о. М. Устянович, о. Тимотей Бордуляк та о. Юрій Кміт. Інші віддали своє життя композиторській праці, як от о. Михайло Вербицький, який скомпонував національний гімн “Ще не вмерла Україна”, о. В. Матюк, то о. О. Нижанківський.

Маркіян Шашкевич указав священикам шлях праці з народом і для народу. Він був світлим метеором не тільки для Галичини, але й для цілої України.

Леонід ПОЛТАВА

Пам'яті композитара Миколи Фоменка

Срібне волосся, високе напружене чоло, іскристий погляд ясних очей, не зважаючи на те, що шістдесят сім весен минуло, — таким залишився у пам'яті видатний український композитор Микола Фоменко. Його творчий шлях — це безупинний рух вперед, щораз нові творчі весни. Але життя цієї людини помережане було і осінніми днями, труднощами, переслідуваннями. Займати в Харківській консерваторії видатні посади перед Другою світовою війною, в період сталінського нищення української інтелігенції, означало постійно йти по лініві непевності, а може його дорогою до Сибіру, коли б не вибухла війна.

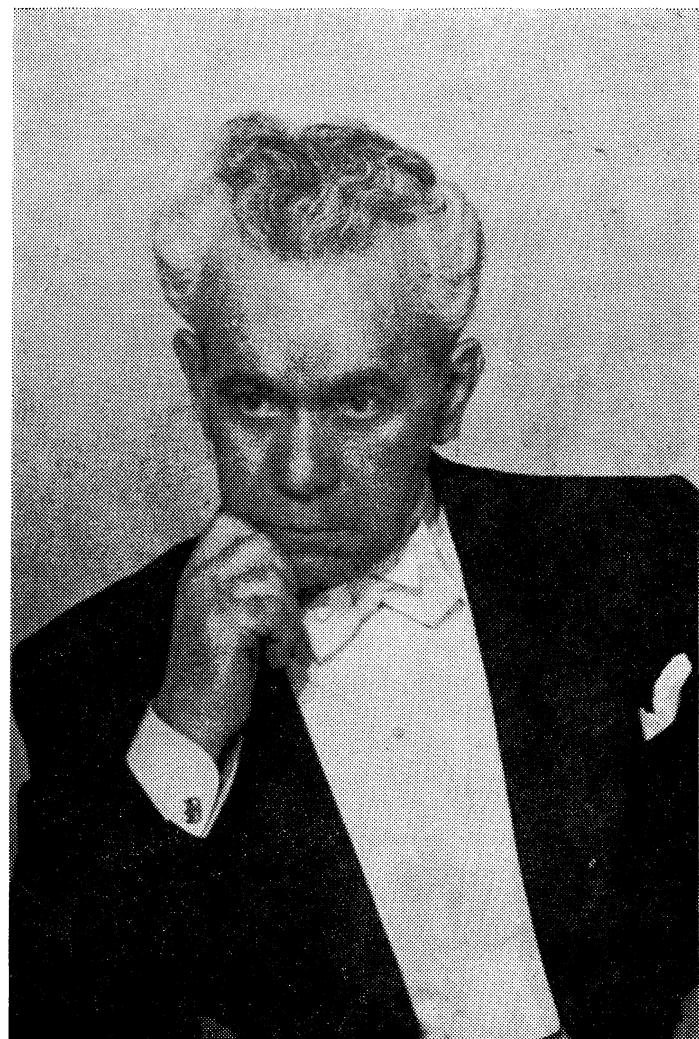
Микола Фоменко став українським композитором, хоч і народився (25 грудня 1894 року) у місті Ростові над Доном. Українська стихія підхопила талант юного композитора, як перлину. Маючи 17 років, Микола Фоменко не лише вчився в Харківській консерваторії, але й компонував, і його фортепіанові концерти та пісні вже лунали з українських естрадних сцен.

Випускник Харківської консерваторії, Микола Фоменко — композитор, музикознавець і музичний критик — щільно пов'язав своє життя з консерваторією. Він з любов'ю ставився до кожного талановитого студента, виводив його

на шлях української музики, збагачував нашу музично-вокальну культуру новими талантами. Це була діяльність, що йшла фактично в розріз з бажаннями влади, і це стало джерелом нагінки та негласних переслідувань і затисків. Одного часу Микола Фоменко редактував журнал "Мистецтво", постійно перебуваючи між Сциллою і Харібою: партія вимагала одного, український народ — іншого. Тоді минала не одна безсонна ніч. І все таки навальна сила таланту перемагала усі незгоди-перешкоди: композитор творив. Особливо багато для дітей і молоді. Для своїх юних слухачів композитор написав багато інтонаціями, в основі оперту на українські народні пісенно-танкові мотиви, оперу-казку "Івасик Телесик", що йшла в Україні. Коли за тисячі миль від Батьківщини — у Нью-Йорку була виконана арія з цієї опери в супроводі симфонічної оркестри під диригуванням Івана Задорожного, — оплескам не було кінця. "Бачу, бачу знову!" — лунали слова арії у виконанні чудової співачки Марії Лисогір, і золоті труби оркестри сповіщали про повернення Івасика Телесика... Із слізьми зворушення на очах вклонився композитор публіці, що вимагала повторення. Дійсно, твори справжнього мистецтва не визнають ні кордонів, ні часу!

Характерною прикметою таланту Миколи Фоменка було його гостре відчуття українського пісенного стилю. Він ріс із глибин нашої народної музики й пісні і в опері "Ганна", і в музичному супроводі до п'єси "Маруся Богуславка"... З тих пісень, якими захоплювався Микола Гоголь і Франц Ліст, якими хор Кошиця зачарував Європу й Америку — виростали дві симфонії Миколи Фофенка, багато концертів для фортепіано. В його музичній, надзвичайно багатій, спадщині — і мелодійні пісні для дітей (одна збірка їх вийшла в англійському переведенні Пані Терпак, у Нью-Йорку), і складна сюїта для скрипки, і загально люблена пісня на слова В. Сосюри "Любіть Україну", і пісні на слова сучасних українських поетів за кордоном, з-поміж яких внутрішньою красою виділяється "Гірка весна" на слова Євгена Маланюка... Прелюдія Фіс-дур, замріяний і в кінці — бунтівливий, героїчний "Спогад про Рідний Край" для скрипкової оркестри, багато обробок українських народніх пісень, низка вокальних творів на слова Тараса Шевченка...

Особливо активно працював Микола Фоменко за кордоном, у Сполучених Штатах, куди прибув 1951 року з своєю дружиною, вірним товаришем і талановитою співачкою Ізабеллою Орловською-Фоменко. Турботи про заробіток на життя не спиняли композитора в його творчій діяльності. Одночасно Микола Фоменко викладав у музичному Інституті в Нью-Йорку, провадив жваве листування з видавцями, із виконавцями своїх творів; радів з приводу виходу його творів у записі на патефонних платівках (пісні у виконанні Ганни Шерей, Ізабелли Орловської-Фоменко, інструментальні твори у виконанні Чічки-Андрієнко та ін.).

Нішо не могло перешкодити тій повній вогню творчій натури. Тільки довголітня хвороба серця, що розвинулася, напевне, на нервовому ґрунті ще за Харківського періоду, перестеригала. Але й вона не стала на перешкоді Миколі Фоменкові поїхати до Канади у справі видання нот, готуватися до нового концерту...

І ось 8 жовтня 1961 року, на 67 році життя, спинилося серце композитора. Доля полегшила його відхід: помер спокійно, у сні. А через кілька днів із Канади прийшли до Нью-Йорку перші платівки "Любіть Україну". Ізабелла Орловська-Фоменко виконує цю чудову пісню свого чоловіка і нашого незабутнього товариша. Радіохвилі понесли ту пісню в Україну...

Бо справжня творчість — не знає кордонів. І справжній талант — не знає смерти.

Нью-Йорк, 1961

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!

Майбутнє "Молодої України" залежить також і від Тебе!

Отже поширюй журнал, приєднуй нових передплатників!

**ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО ПРЕСОВИЙ ФОНД
"МОЛОДОЇ УКРАЇНИ!"**

Микола ВІРНИЙ

З'їзди і нова програма КПСС

(Факти й цифри з минулого)

Щоб правильно зрозуміти їй оцінити події, що відбуваються в Советському Союзі, конче потрібно знати правдиву історію існування комуністичної влади в Росії та країнах, поневолених збройною силою, що її послав Ленін.

Недавні колонії в Африці й Азії стали нині самостійними суверенними державами. Незабаром питання колоніалізму на земній кулі зійде з порядку денного дебатів у парламентах і Об'єднаних Націях. Але ще не поставлено питання національного усамостійнення народів під комуністичними режимами. Їх, як і за царських часів, визискує центральний московський уряд і ними керує. З хвилини встановлення комуністичної влади не уряд, не народ, не "диктатура пролетаріату", а вождь та найближчі його "сподвижники" — члени президії ЦК партії — є повними і незаперечними господарями життя й смерті понад двохсот мільйонів людей. Понад сорок мільйонів із них є українці.

У журнальній статті тяжко охопити всі події її факти, на які треба звернути увагу, розглядаючи третю програму КПСС і остані з'їзди. Зробимо це коротко. Намагатимемось фактами показати події, що свідчить про країну "побудованого соціалізму", і тих людей, що будували його, як рівно ж і тих, що сьогодні є вершиителями історії.

Перші програми російських комуністів - большевиків.

На 2-му з'їзді РСДРП 1903-го року була ухвалена її перша програма цієї партії. Тоді ж стався і розкол партії на большевиків і меншовиків. Ці дві групи, не зважаючи на своє походження з одного кореня, і дотепер залишились непримиреними ворогами. Немало до цього спричинився "творець" першої програми. Ось як про цього пише делегат другого з'їзду РСДРП, Л. Троцький, у своїй брошурі "Наші політичні завдання", яка була опублікована після з'їзду:

"Товариш Ленін виявляє явну волю до влади... Для Леніна добрі члени партії — це ті, які приймають його "план". Погані — ті, які не погоджуються з тими чи іншими деталями його "плану". Їх треба виховувати? Ні, придущити, послабити, знищити, усунути. Ленін прийшов до висновку, що для того, щоб праця стала успішною, потрібно усунути всі елементи, які перешкоджають, та поставити їх у таке становище, де вони не могли б шкодити партії. Іншими словами, для добра партії потрібно установити в ній режим "стану облоги" з диктатором на чолі".

Лінія В. Леніна перемогла. Большевицька партія почала закликати "робітничу клясу, усіх трудящих Росії на боротьбу за повалення царського самодержавства, а потім — буржуазного ладу і встановлення диктатури пролетаріату".

Лютій 1917 року — повалення царського режиму.

Жовтень 1917 року, — за словами большевиків, — "пролетарська революція знищила ненависний народові капіталістичний лад. Вперше в історії народилася країна соціалізму. Почалося будівництво нового світу. Перша програма партії була виконана".

Розробляючи проект другої програми партії, Ленін мав "чимало клопотів" з приводу питання, про яке він говорив ще в першій програмі в третьому розділі:

"...демократизація політичного життя країни, завоювання політичних свобод, визнання права на самовизначення за всіма націями, що входять до складу держави".

Проголошуючи програму "будівництва соціалізму" в Росії, Ленін зізнав, що поневолені царською "тюромою народи", створили свої незалежні держави. Самостійність цих народів була для нього невигідна. В своєму колі він, наприклад, одверто заявляв, що без української пшениці не може бути й мови про перемогу й закріплення влади. З другого боку, для робітників цілого світу треба було кидати передові гасла. Треба було замаскувати імперіалістичні пляни, приховати продовження старої великороджавної гнобительської політики. Тому він у виступах каже, що "заперечення права націй на самовизначення, а значить і рівноправності націй може привести до згубних політичних наслідків..." Або:

"Не визнавати того, що є — не можна: воно само примусить себе визнати. В різних країнах розмежування пролетаріату і буржуазії йде своєрідними шляхами. На цьому шляху ми повинні діяти як найобережніше. Особливо треба бути обережним відносно різних націй, бо нема речі гіршої, ніж недовір'я націй" (Твори Леніна, т. 29, стор. 147).

Програма, що за словами пропаганди, "науково озброювала партію конкретним пляном дій у боротьбі за змінення диктатури пролетаріату і її основи — союзу робітничої кляси й трудового селянства, за змінення дружби народів" була ухвалена на 8-му з'їзді компартії 1919 року.

Що ж то були за люди, які стали на чолі партії після смерті "вождя" Леніна? Російські комуністи не знайшли іншої розв'язки цього питання, як на місце імператора поставити "вождя", і цієї традиції дотримуються і досі. Яким був перший вождь російського пролетаріату ми показали цитатою з брошурі Л. Троцького. Якими повинні бути його наступники — говорити його спадкоємець. 11-го грудня 1937 року, на передвиборчих зборах Сталін доводив, що народ вимагає від "політичних діячів" советської епохи, щоб вони:

"...були такі ж мудрі і некваліві при вирішенні

складних питань, де потрібна всестороння орієнтація і всестороннє врахування всіх плюсів і мінусів, яким був Ленін; щоб вони були такі ж правдиві й чесні, яким був Ленін; щоб вони так любили свій народ, як любив його Ленін".

Один з Ленінових учнів так говорив на 8-му з'їзді Советів про свого вчителя:

"**Наша партія переможно вела і веде робітничу класу, тому що на чолі її стояв геній людства Ленін, тому що зараз керує нашою партією геніяльний Сталін...**

Геній товариша Сталіна забезпечив партії і всім трудящим нашої країни перемогу..." ("Правда", 2 грудня 1936 р.).

На 5-ій московській обласній партконференції той самий учень Сталіна, товариш Хрушцов, виголосив такі слова:

"**Ми, большевики, ще більшою любов'ю оточимо наш Сталінський Центральний Комітет, ще більшою любов'ю оточимо вождя партії і віддамо всі свої сили, а якщо буде потрібним, життя..."** ("Правда", 7 червня 1937 р.)

На 18-му партійному з'їзді в березні 1939 року, Н. Хрушцов, знову говорить про "любов" до вождя, але вже від Української ССР:

"**Любов большевиків України до товариша Сталіна відбиває безмежне довір'я і любов до великого Сталіна всього українського народу..."**

Усі виступи Нікіти Хрушцова й усіх інших партійних і позапартійних "товаришів" супроводжувалися вихвалянням на всі лади "геніяльного Сталіна".

Та ось "вождь і учитель пролетаріату" — Сталін помер. В лютому 1956-го року скликано 20-ий з'їзд компартії. Хрушцов виголосив таємну промову, яка без порівняння, мала більший ефект і справила більше враження по всіх закутках земної кулі, особливо в лавах чужоземних компартій, ніж несподівана смерть червоного диктатора.

Беручи під увагу ознайомленість наших читачів з цією промовою, не будемо переповідати її в цілості, а зупинимося на окремих її моментах.

Отож, Хрушцов розпочав свою промову підтримкою попередніх доповідачів з їхньою несміливою критикою "культу особи та його наслідків". Ім, правдоподібно, було дозволено говорити про це ще перед з'їздом. Та, мабуть, Хрушцов, як перший секретар партії, залишив для себе документацію і право на всебічну критику. Зробив так, як у свій час робив його учитель.

Процитувавши чимало про "культ особи" з творів Леніна, прочитав листи Леніна і Крупської проти Сталіна до Сталіна та до інших, він говорив про смерть вірних партії людей, про "ідеологічну боротьбу" в партії і зупинився на її наслідках, що привели до репресій в 1935, 37, 38-му роках. Проти своїх ворогів Сталін вигадав концепцію "ворога народу". І, як сказав Хрушцов, — хто був "невигідний для Сталіна", — того виключалося з партії, заарештовувано:

"**Масові арешти і висилка багатьох тисяч людей, розстріли без суда і нормального слідства, створили обстановку відсутності почуття безпеки, страху і навіть жаху".**

Згадувалося поіменно багатьох провідних діячів партії, між іншими і наших українських членів ЦК й уряду, як Косіор, Чубар та інших. На думку Хрушцова, якби Ленін жив, то тих злочинів не було б. Але був Сталін, а тому навіть і членам ЦК не було місця на цій землі:

"...**встановлено, що із 139 членів і кандидатів партійного ЦК, вибраних на 17-ому з'їзді, 98 душ, тобто 70 процентів, були заарештовані і розстріляні (більшість в 1938-1939 роках)"**.

Не знаємо, чи "товариш" Хрушцов читав вищезгадану брошуру Троцького, але те, що він сказав про Сталіна в одному місці своєї промови, дуже подібне до характеристики попереднього вождя:

"**Сталін почав щораз більше легковажити думками членів ЦК партії і навіть членів Політбюро. Сталін думав, що тепер він може вирішувати все один, й всі, хто йому ще були потрібні, — це статисти; з усіма іншими він поводився так, що вони тільки слухали Сталіна і вихвалили його...** Сталін змусив партію і НКВД користуватися масовим терором.

"...**Досить сказати, що з 1954 року по цей час Військова колегія Верховного суду реабілітувала 7.679 чоловік, і що багато з них були реабілітовані посмертно".**

Розвінчував Хрушцов Сталіна і як воєначальника й "геніяльного полководця". Він говорив, що Сталін нікому не вірив, навіть слухати не хотів про попередження від багатьох діячів Західу і від своїх людей з Німеччини, що Гітлер готує напад на СССР. А коли це сталося, то — "...нервовість і гістеричність, що їх виявляв Сталін, втручання в керівництво військовими діями спричинили нашій армії серйозну шкоду".

Згадується й про інші факти. Підкресливши, що "Совєтський Союз справедливо вважається вірцем багатонаціональної держави, тому що на практиці забезпечив рівність і дружбу народів...", — Хрушцов розповідає про долю деяких народів:

"...**було ухвалено і виконано постанову про виселення всіх карачаївців із земель, на яких вони жили...**

...**така ж доля зустріла все населення Калмицької Автономної Республіки...**

...**із території Кабардино-Балкарської Автономної Республіки були вислані... всі балкари..,**

...**Українці уникли цієї участі тільки тому, що їх було надто багато і не було місця, коди їх вислати. Інакше він (Сталін) їх теж вислав би".**

Це робилося в країні, яка, за словами Хрушцова, — "справедливо вважається вірцем багатонаціональної держави..."

Говорив "товариш" Хрушцов і про вбивство Берію, і про кривди тов. Ворошилова та інших, про справи "ленинградських і московських лікарів" та про інші "справи". Сталін був показаний таким, яким він був від початку революції, але закидувалося йому злочини тільки з років тридцятих — 1937—38. Всі інші жертви терору комуністичної влади, яку "привласнив" ніби собі Сталін, свідомо замовчувалося. Не згадувалося про ті жертви, що їх зазнали народи союзних республік, і на "історичному" 22-ому з'їзді. Згадаємо про них пізніше.

Фактом залишається те, що, не зважаючи

на велику недоговореність при викритті “сталинського культу особи і його наслідків”, навіть, те, що було сказане на 20-ому й доповнене на 22-ому з’їзді, дало добре наслідки. Плоди від них уже небезпечно давлять на КПСС. Що ж буде в недалекому майбутньому? Чи роздавлять вони і тих, які були співучасниками всіх злочинів і далі захищають існування своєї системи нечуваного в історії насильства і рабства?

Як ухиляється від моральної співвідповідальності члени чужоземних компартій за всі злочини Сталіна?

Про це скажуть своє слово не тільки безпосередньо покривжені і ті, що й далі перебувають в неволі народи Советського Союзу, але й громадяни цілого вільного світу через своїх провідних діячів і урядів і організацій, і скажуть з повною рішучістю і безкомпромісістю. Українська ж демократична молодь країн вільного світу мусить їм у цьому допомогти.

Не заперечуватимемо висловлювань некомунистичних політичних коментаторів, що останні комуністичні з’їзди є “початком кінця” існуванню КПСС. Монолітність компартії захитається. Захитається вся будова. Розміри імперіяльної комуністичної будови велетенські. І поки вона впаде — міне чимало часу. Але вона таки впаде! Насільники тривожить те, скільки жертв візьме під себе, падаючи, цей гігант? Віримо все ж, що хоч скільки їх і хоч які вони будуть, ці жертви, насильно їх на загибель ніхто ніколи не пішле. Вони підуть самі. Дехто, можливо, й з “інтернаціоналом” на устах. Підуть для своїх дітей. Підуть всі поневолені народи, щоб на руїнах “тюрми народів” нарешті побудувати нове життя без страху й без кривд, щоб бути вільними людьми в своїх самостійних і ні від кого незалежних суверенних державах.

Сталеві танки червоної армії, післані з Москви на Будапешт і Берлін, показали світові незамасковане обличчя московського імперіяльського керівництва. І ніякі “трюки” Хрущова не присплять і не відвернуть нічієї уваги від того жаху, в якому живуть мільйони людей за залишеною заслоною. “Спутніки”, зірвання переговорів, кризи то в одній, то в іншій країні на різних широтах землі не вгамовують, а навпаки, — підсилюють й підсилюватимуть боротьбу проти народовбивної системи. Нехай літають Гагаріни у космос. Слава науці! І ганьба тим, хто підкорив чистий розум учених для своїх брудних нелюдських справ.

Треба було знайти вихід, щоб врятувати себе на бодай короткий час. І Хрущов “знайшов” його. Проголошено в ССРС “соціалізм побудованім”. Народам Советського Союзу пообіцяно “новий рай” — будування комунізму. Для цього придумано новий “план” — “Нову Програму і Статут КПСС”.

Перед тим, як перейти до короткого огляду “нового документу перемоги диктатури пролетаріату та його авангарду КПСС”, в наступному числі розглянемо, як сприйняли той “документ” комуністи в Україні.

Сергій ГОЛУБЕНКО

НАЦІОНАЛЬНА ГЕРОЇНЯ ФРАНЦІЇ

(У 550-ліття з дня народження Жанни д'Арк)

Жанну д'Арк, відважну селянську дівчину, що в трагічний період історії Франції, під час Столітньої війни, коли було загрожене саме вільне існування рідного краю, перед лицем смертельної небезпеки очолила вільну боротьбу проти чужинецької навали, свою гаражою любов'ю до батьківщини і невгласимою вірою в справедливість змагань для захисту волі та незалежності своєї держави піднесла захитаний дух вояків, здобула з ними цілий ряд успіхів, привела до корінного зламу в усьому ході війни і загинула мученицькою смертю на шляху до цілковитої перемоги, — французький народ по праву вважає свою національною героїнею, пишається її подвигами і шанує її пам'ять.

Столітня війна, що тривала між Францією та Англією від 1337 до 1453 року, була обумовлена зіткненням французьких та англійських інтересів на європейському континенті. Ще перед тим Англія прилучила до своїх володінь французьку провінцію Гієн і тепер прагнула закріпити за собою ці землі, а також приєднати дальші французькі області Анжу, Турень, Пауту, Нормандію та Овернь, які від середини 12 століття були під владні англійським королям, а на початку 14 століття прилучилися до Франції. Об'єктом англо-французької боротьби була також Фландрія, розташована під перехрестям впливом обох держав, інтереси яких стикались також і в Шотландії та на Бретані.

Збройний конфлікт назрівав і приводом для початку війни стала зміна королівського роду у Франції. Коли в 1328 році припинилася династія Капетінгів і новим французьким королем був обраний Філіпп VI Валюа, Англія вирішила розпочати одверті дії. Родич Капетінгів, англійський король Едвард III, висунув свої претензії на французький престол і виступив проти новообраниого короля Філіппа.

У травні 1337 року почалась англо-французька війна, що тривала з деякими перервами понад сто років і довший час була дуже нещасливою для Франції та мало не спричинила її загибелі як самостійної держави. У великій морській битві французька флота зазнала тяжкої поразки. Англійці висадили на французький суходіл велику армію, яка, здобувши прибережне місто Кале, розпочала наступ углиб Франції, зайняла цілу Нормандію, а далі завоювала й центральні французькі землі. Франція втратила надію на успіх, але ганебні, принизливі для неї умови миру, що їх виставила Англія, змусили її провадити далі війну. Французький народ озброївся сам і почав визволяті південнозахідні землі батьківщини.

Але з початком 15 століття англійці відновили свій наступ у Франції і здобули багато нових земель. Після трагічної для французів битви при Азенкурі в 1415 році весь північний простір Франції опинився в англійських руках. У 1418 році англійці здобули Паріж. Ще некоронований спадкоємець французького престолу Карл змушений був переїхати до Буржу. Багато дюків і герцогів уже не хотіли з ним числитись. Герцог Бургундський, а за ним низка інших французьких феодалів перейшли на англійський бік і визнали спадкоємцем французького престолу тогочасного англійського короля Ген-

риха V, а після його смерті в 1422 році — його сина Генріха VI. В жовтні 1428 році англійці обложили багате торговельне місто Орлеан, що відкривало їм шлях на півден. Військо окупантів і наймані чужинецькі загони пустошили країну, нищили міста й села, грабували мирне населення.

У цей грізний час, в обличчі, здавалось, неминучої національної катастрофи сам французький народ знову став на шлях одчайдушної боротьби з інтервентами. Населення сіл і міст, бачачи несилу королівського війська, зневіреного в успіх через безнастанині поразки, до активного чину, почало творити збройні загони і розгоррати повстанський рух проти окупантів. Цей рuch був відзивом глибокого патріотизму народу, його відданої любови до батьківщини. Глибоке релігійне почуття зачепувало в народі. Скрізь ширілись перекази, що лише чудо може врятувати Францію, говорили про близьку появу таємничої дівчини, покликаної доконати це чудо і визволити від чужинців рідний край. Ці перекази й чутки підготували ґрунт для виступу Жанни д'Арк.

Селянка з села Домремі на Шампані, на кордоні Льотрінгії, вона народилась 6 січня 1412 року. З юних дитячих років їй довелося перетерпіти всі страхіття війни. Її рідне село часто ставало жертвою нападів англійців та бургундців, що через Льотрінгію вдиралися на Шампань, пустошили її, грабували мирні села. Родина Жанни не раз змушені була рятуватись утечкою з рідного села від грабуніків і насильства наїзників. Дівчина з раннього дитинства була свідком усіх жорстокостей чужинців, їх плюндрування рідних святощів і національних звичаїв Франції, нескінченних насильств над безборонним населенням і це викликало в неї гаряче співчуття до батьківщини і ненависть та обурення до іноземців-загарбників. У своїй сільській церкві, вона часто молилася про ліпшу долю для її народу, про врятування Франції.

Всенародній гнів проти інтервентів, патріотичне піднесення, чутки про очікувану дівчину, що врятує Францію, зробили на юну, вразливу на навколішні події та народні переживання селянку, велике враження. Під час гарячих молитов перед образами Архистратига Михаїла, св. Маргарити і св. Катерини їй почало здаватись, що вони пильно дивляться на неї з образів, що вона не-мов чує їхні голоси із закликом її на подвиг. Загальне очікування діви-рятівниці переконало її, що цю місію покладено на неї.

Жанна вирішила будь-що дістатись до спадкоємця престолу Карла. Хоч комендант розташованого недалеко замку Вокульор відмовив її у цьому, але два лицарі, що не раз чули перекази про скору появу діви-рятівниці, відвезли її до двору Карла.

У Шіоні 23 лютого 1429 року Карл прийняв Жанну, яка розповіла йому про свої візії та переживання і про своє переконання, що її призначено врятувати батьківщину від ворожої навали. Дівчину переслухала спеціальна комісія з теологів і засвідчила її переконань, а двірські жінки після оглядин підтвердили її повне фізичне здоров'я та дівочу незайманість.

Карл доручив Жанні порівняно невелике військо, на чолі якого вона виступила в похід. У лицарському одязі, на коні, тримаючи в руці одержаний від Карла прапор, на якому були зображені два янголи з лілеями, що означали королівський герб, Жанна справляла на військо і нарід величезне враження, збуджувала ентузіазм

і віру в перемогу. Метою дівчини було визволити Орлеан від облоги, а далі рушити на Реймс, старовинне місце коронації французьких королів, здобути його і дати змогу Карлові коронуватись і стати королем Франції.

29 квітня 1429 року загін французького війська за вказівками Жанни прорвався в обложеній Орлеан крізь перстень англійських військ, що оточували його, і подав знесленому облогу місту підкріплення, зброю та харчові припаси. Цей успіх мав широкий розголос по всій країні. Він розвів міт про непереможність водогів, підніс бойовий дух французького війська і зміцнив віру в післанництво Жанни д'Арк для врятування Франції. Англійці були перестрашенні і вважали її чаклункою.

Виявляючи велику мужність у боях, Жанна д'Арк одержала цілу низку близкучих успіхів. Розбудовані навколо Орлеану ворожі фортеці впали одна за одною і 8 травня англійці зняли облогу міста. Орлеан був урятований, а тим самим шлях супротивникові на південь — замкнений. Народ троїмфував, називаючи визволительку міста Орлеанською Дівою.

Успішна кампанія під проводом Жанни д'Арк розгорталась далі. Окупанти звільніли без бою більшість своїх фортець, споруджених по берегах Люари. 18 червня коло Пате французи під проводом Жанни д'Арк погромили великі сили противника, не зважаючи на те, що ним командував визначний полководець лорд Тальбот. Ціла середня течія Люари була звільнена від ворога. Жанна д'Арк повела своє військо на Реймс. Багато дорадників Карла називало цей похід божевільним і передбачали його катастрофу, дорджували завернуті військо назад і тим уникнути непотрібних жертв. Але ті фахівці в своїх порадах, опертих на точних даних тодішньої військової науки, не врахували одного — того величезного патріотичного піднесення, яким супроводжувався той похід і яке збуджувало такий героїзм і відвагу, що проти них не могла вдергатись ніяка сила.

На чолі свого війська, підтримувана скрізь на шляху повсталим народом, Жанна д'Арк швидко просувалась уперед. Її скрізь захоплено вітали. Міста відкривали перед нею свої брами. Всі фортеці на її шляху складали зброю, навіть найбільш укріплена твердиня Труа скапітулювала після першого штурму.

Внедовзі Жанна д'Арк і Карл вступили у визволений Реймс і відбулась коронація Карла на французький престол.

Великі військові успіхи сімнадцятілтньої дівчини, що своєю появою внесла корінний злам у війну, викликали ентузіазм і захоплення в народі, але разом із тим і приховану заздрість в аристократичній верхівці та колах французького головнокомандувача Ля Тремуйля, які були вражені, що звичайна селянська дівчина виконує те, чого не могли зробити найкращі полководці тогочасної Франції. Почалися спроби применити її славу та утруднити її діяльність.

А війна тривала далі. Разом з Карлом Жанна д'Арк вирушила в дальший похід на північ. Компієн і Бове підділись їй без спротиву. Але спроба визволити Париж не увінчалась успіхом і сама Жанна д'Арк була поранена.

На весні наступного 1430 року противник відновив наступ і обложив Компієн. Жанна д'Арк поспішила на допомогу загроженому місту. В бою під ним її військо було розбите. Місто було оточено глибоким ровом, перейти через який можна було лише через підвісний міст,

який кожної хвилини міг бути піднесений догори і тим самим доступ до міста унеможливлювався. І Коли 23 травня 1430 року Жанна д'Арк в ар'єргарді прикривала відхід війська за міські мури, комендант Кампіена Фляві, близький прибічник Ля Тремуйля, наказав піднести міст, і вона залишилась за мурами та потрапила в полон до бургундуців, які видали її англійцям.

Оскільки англійські вояки вбачали в ній чаклунку, окупантів владі було вигідно з цього скористатись і проти полоненої влаштувати цілий судовий процес, обвинувачуючи її в ересі та чаклунстві. Метою процесу було очорнити підсудну в очах народу, щоб тим самим дискредитувати визвольний рух, який вона очолювала. Хоч висунені проти неї обвинувачення не підтвердилися, її засудили на смерть і піддали 30 травня 1431 року лютій страті в Руані.

Але всенародне піднесення, що почалось з появою Діви-спасительки Франції, не спадало і боротьба тривала. Французи просувались увесь час уперед, здобуваччи щораз нові міста і простори. Капітуляція англійців у Бордо 9 жовтня 1453 року закінчила війну. На суходолі напасники втратили всі свої володіння, залишаючи в своїх руках тільки Кале, але й тим володіли лише до 1558 року. Фландрія уникла втручань обох сторін.

У такому вдалому для Франції висліді війни, в перебігу якої французька справа вже вважалась остаточно програною, велику роль відіграла Жанна д'Арк, яка свою появу зуміла піднести дух втомленим бійцям і збудити в них новий геройзм та відвагу. Зобов'язаний її своєю короною, король Карл VII зарядив у 1450 році перегляд процесу Жанни д'Арк, під час якого не було знайдено проти неї ніякої провини. Її реабілітували. Церква визнала її святою й мученицею.

Світова література присвятила Жанні д'Арк багато

творів, кращими з яких були драма "Орлеанська Діва" Шіллера, "Свята Іоанна" Бернарда Шов і "Іоанна на вогнищі" Поля Клоделя. На слова Шіллера Чайковський і на слова Кльопеля Онеггер створили одноіменні опери.

В Україні, якій протягом своєї довгої історії не раз доводилося переживати трагічні періоди свого існування, подібні до часів Жанни д'Арк у Франції, ім'я мужньої патріотки, що відважно виступила рятувати свою батьківщину і загинула за неї, є дорогим і близьким. У грізні часи ворожої навали українські жінки не раз довершували героїчних подвигів, відбиваючи ворогів ціною свого життя. Згадати хоча б жінку сотника Зависного, яка восени 1654 року під час облоги Буші, щоб живою не дістатись у руки ворога, порохом висадила в повітря замок у моменті, коли в нього вже вдерлися вороги і, офіруючи своїм життям, знищила її велику силу напасників, що були вже під склепіннями оточеної твердині.

Під час свого перебування у Франції, Марко Вовчок написала в 1875 році французькою мовою оповідання "Маруся" про дівчину геройню, яка для спасіння своєї батьківщини України жертвувала своїм життям. Твір цей мав великий успіх у цілій Франції. Преса відзначала великий патріотизм української геройні та називала її степовою Жанною д'Арк. Оповідання було включено до навчальної програми французьких шкіл.

П'еса Бернарда Шов про Жанну д'Арк з великим успіхом виставлялась в українському драматичному театрі ім. Франка з Гнатом Юрою в ролі короля Карла. Драми і фільм про геройню з Орлеану поширені й тепер. Нещодавно нова п'еса про Жанну д'Арк сучасного драматурга Жана Ануї під назвою "Жайворонок" силими української молоді була виставлена в Торонто.

Питання походження і розвитку життя

(Продовження зі стор. 8-ої)

лювало б усю рослинність, а на протязі ночі замерзала б усю рослинність, яка якось збереглася б.

6) Потрібно, щоб Місяць був якраз там, де є, бо коли б він, наприклад, був у 5 разів більше, то припливи в океанах були б такі великі, що заливали б усю землю двічі на день.

7) Потрібно, щоб температура на Землі була між певними межами: не висока й не низька.

8) Потрібно, щоб не було різких змін температури.

9) Потрібна атмосфера, придатна не лише для дихання, але й для існування взагалі життя.

Земна атмосфера є суміш різних газів. Що якби водяні пари у великій кількості хемічно сполучилися з азотом? Від цього сполучення утворюється аміак, велика кількість якого взагалі згубна для всякої життя. Однаке це сполучення відбувалося й відбувається рівно в такій пропорції, в якій воно потрібне для життя.

Невже це збереження пропорції є випадковим явищем?

А самий склад атмосфери? Тільки при цьому складі атмосфери можливе життя. Всяка зміна

(збільшення чи зменшення певних складників атмосфери) викликала б загибель життя.

10) Потрібна вода, та ще й з винятком, щоб найбільша щільність її була +4°C. І. т. д. і т. д.

Усіх "умов" не перелічити, бо занадто багато їх є. Коли їх аж занадто багато, то це вже пляновість, розумність.

Теорія імовірності говорить, що такий великий збіг випадковостей-умов, де беруть участь надзвичайно велика кількість електронів, атомів, молекул і т. д., — неможливий, або науково сказати, можливість цього дорівнюється нулеві.

Життя криє в собі спрямованість, пляновість, розумність. Надзвичайно складні, розумно побудовані організми живих істот, неодмінно мають привести людину до визнання Вищого Розуму, Творця цих організмів, бо лише Всемогутній Розум може в порівнянно короткий час утворити надзвичайно багате і різноманітне життя.¹¹

Матеріалісти говорять, що постання життя і розвиток його відбувалися шляхом "проб" природи, тобто природа непридатне, мовляв, знищувала, а придатне зберігала. І так було на кожному з незліченних етапів поступового розвитку життя. Подивимося, скільки ж треба було робити таких

"проб", щоб утворилася клітина, а потім багатоклітинні організми?

Перше: Скільки треба було зробити "проб", щоб утворилася клітина?

Боїфізик Френк Аллен з Корнельського університету говорить, що "сполука вуглецю, водню, кисню, азоту й сірки в певній хемічній структурі, характерній для живих організмів, може зустрітися надзвичайно рідко, і дає цифру 10^{100} . Це практично рівносильно повній неможливості" ("Наука и жизнь". Москва. 1961. ч. 2, стор. 49).

Академік А. Н. Несмєянов говорить, що молекула білка має основою ланцюг з тисячі амінокислотних решток. Поскольки кожна з амінокислот може зайняти яке завгодно місце в цьому люнгові, то число можливих різних сполук складає 10^{1300} . Не легко знайти для цього неймовірно великого числа наочне порівняння, бо кількість атомів, що складають земну кулю, є лише 10^{90} , а всіх електронів у всьому відомому нам всесвіті лише 10^{70} . "Одниция, за якою стоять 1300 нулів! — так виглядає число, що показує, скільки різних, відмінних один від одного білків може постати з білкових "цеглин" — амінокислот" ("Пути в незнане". Сборник. Москва. 1960. стор. 78).

Хіба не напрошується тут сам собою висновок, що життя могло постати лише під дією Всемогутнього Розуму, Якому не треба провадити неймовірно великої кількості варіантів сполук, щоб між ними знайти потрібне.

Науковець А. Емме в журналі "Знаніє-Сила" 1961, ч. 5, стор. 34-35 пише, що перше життя мусіло було відокремити себе від середовища, мати, так би мовити, "одежу", бо "життя трималося у вузькому діапазоні температур, фізичного й хемічного складу середовища. Трохи вища, трохи нижча концентрація солей, трохи більше, трохи менше тепла — й існуванню білкових грудочок загрожувала загибел... Білкові грудочки боролись (?! М. О.) за життя. Ускладнялася їх структура, окрім частинки грудочек набували індивідуальність — так поступово за мільйони й мільйони років удосконалювалися засоби захисту. Ім'я збудованої ними цитаделі — клітина. В ній життя могло почувати себе більш-менш незалежним від раптових фізико-хемічних катастроф середовища... Перші грудочки живої речовини харчувалися подібно рослинам... Земля отримувала (від Сонця) більше енергії, ніж тепер... Надмір енергії був для протоплазми щастям і нещастям. Щастям, бо їй легше діставалась енергія. Нещастям — бо перші організми не могли "носа висунути з води чи баговиння"... Білкові грудочки перебували в стані людини з таким мікрокопічним ротом, що навіть водоспад не міг би допомогти заспокоїти спраги. Організми боролись (?! М. О.) за більш високий коефіцієнт корисної дії поглинення сонячного світла сотні мільйонів років, поки, нарешті, їм вдалося синтезувати в своїх клітинах майстернях хлорофіл. Молекули хлорофілу відбирають водень у молекул води і передають його молекулам вуглевисного газу. З цього починається утворення рослинами складних органічних речовин свого тіла — цукру, жирів, білків, вітамінів... Утворення хлорофілу було од-

Об'єднання Демократичної Української Молоді

запрошує Вас із Товариством на

МАЛАНИЧИН ВЕЧІР,

що його влаштовує Філія у залі

JAVA SHOPPE RESTAURANTS, DUFFERIN PLAZA,
814 Dufferin St. Toronto, Ont.

у суботу, 13-го січня 1962 р. о год. 8-їй вечора.

- △ Оркестра "МОЛОДІ",
- △ Буфет у власному розпорядженні,
- △ Велика асфальтова площа для паркування авт з вільним в'їздом,
- △ Новозбудована, модерно украсорована зала,
- △ Столики до Ваших послуг.

Вхід \$2.00 від особи.

Управа Філії

ним з найбільших тріумфів життя. Земля "до" хлорофілу і "після" — дві різні плянети".

З цього ми бачимо, що утворення життя та його розвиток — надзвичайно складний процес, який потребував дуже багато часу, а до цього ще несприятливі умови середовища (zmіна температури й ін.) дуже часто знищували життя. І тому утворення в порівняно невеликий час надзвичайно складного й дуже різноманітного життя було можливе лише під дією Розуму, тобто Бога.

Друге: Клітина утворена. Як утворилися багатоклітинні організми? Для науки — це таємниця. Цей самий науковець А. Емме там же пише: "Організмів переходових між одноклітинними й багатоклітинними знайти поки не пощастило. І. І. Мечников у свій час припустив, що багатоклітинні організми постали в наслідок об'єднання одноклітинних. Але проти цього припущення було висунуте серйозне заперечення. Білки різних організмів отруйні один для одного. Саме тому не вдається прижити органи й тканини, взяті від іншого організму".

Значить багатоклітинні організми утворилися якимсь, для науки невідомим способом.

Скільки ж треба було робити варіантів — "проб", щоб утворився складний організм з трильйонами клітин?

А організм людини стільки їх має.

По знайдених кістяках доісторичних тварин ми бачимо, що вже сотні мільйонів років тому були надзвичайно складні організми. Щоб зрозуміти бодай приблизно цю складність, розглянемо для прикладу нервову систему. Яка ж складна вона! І вона була сотні мільйонів років тому. Організм має дуже багато різних органів. І вони утворювалися не зразу, а після "незліченних проб". Скільки ж для цього потрібно було "проб", потрібно було часу? Матеріялісти кажуть, що були мутації (стриби

в розвитку). Але мутації не так набагато зменшують час. Далі подамо факти.

Коли ж тоді постало життя? А виходить, що на Землі життя постало тоді, коли ще й Землі не було. Прийшли до абсурду.

Лише під дією Розумної Сили можливе за по-рівнянню короткий час утворення складних організмів з цілеспрямованою працею, як кожного окремого органу, так і всього організму, як цілого, як однієї системи.

¹¹ Чи може людина утворити життя? Ми знаємо, що за природними законами, які встановлені Богом, сама вода, сама земля виводили все життя, і не було б ні-

чого дивного, коли б людина, яка є образом і подобою Бога, утворила б життя.

Сучасні матеріялісти говорять, що тепер неможливо утворити життя. Так проф. Н. Н. Худаков у книзі "Сільсько-господарська мікробіологія" лише, що в теперішній час наявність мікроорганізмів виключає можливість утворення живого... Тепер немає місця процесу зародження живого з неживого..., бо нема відповідних фізичних і хемічних умов, і через наявність повсюдно поширеніх бактерій, які пожирають і розкладають органічні сполуки, тим самим перериваючи їхній розвиток" (А. М. Емме "Наука і релігія про походження життя на Землі". Москва, 1956, стор. 86).

ІЗ ЖИТТЯ МОЛОДІ

КОНФЕРЕНЦІЯ ЦК ОДУМ-у

9-го грудня 1961 року в Рочестері, США, відбулася шоста з черги Конференція членів Центрального Комітету та членів Головних Управ ОДУМ-у Канади і США. Присутніми на конференції були: голова ЦК Євген ФЕДОРЕНКО, заступник голови Леонід ЛІЩИНА, секретар ЦК Микола ДЗЯБЕНКО, керівник зовнішніх зв'язків Василь ПОНОМАРЕНКО, керівник внутрішніх зв'язків Микола НЕСТЕРЕНКО, фінансовий керівник Вадим ВАКУЛОВСЬКИЙ, голова ГУ США Антін ФІЛІМОНЧУК, Микола ВАЦЬ, Іван СТОЙКО, керівник ЮНОДУМу в Канаді Петро РОДАК, Олександер ХАРЧЕНКО, Олег САНДУЛ, Іван ПІШКАЛО — редакція і адміністрація "МУ", Федір ФЕДОРЕНКО та інші члени місцевої філії ОДУМ.

На порядку денного стояли важливі питання, а саме: звіти членів ЦК та голів Головних Управ ОДУМу — їхня праця в минулому і в майбутньому, питання Юного ОДУМу — виховна ділянка, ОДУМ в інших країнах, стан праці адміністрації і редакції органу ОДУМу — журн. "Молода Україна", одумівська зустріч та інші справи.

Із звітів ЦК видно, що ОДУМ проробив колосальну працю, координуючи та скеровуючи її під один спільній знаменник. Вони висловлювали надію, що незабаром ОДУМ ропочне свою працю в Австралії. Із звіту голови ОДУМу США А. Філімончука видно, що ОДУМ охопив близько двохсот юнаків і юнок, які належать до відділів ЮНОДУМу Чікаго, Філадельфії, Ньюарку, Клівленду та інших міст. Стану членства ОДУМу в США не виявлено, що буде зроблене під час вручання нових членських виказок. Та все ж таки члени ОДУМу охоплені в 15 філіях, які перепроваджують роботу.

Далі він порушив питання літніх таборів, а зокрема потребу матеріальnoї допомоги дітям-сиротам, щоб вони могли користуватись літніми таборами, тобто потребу створення фонду "чистого повітря", як його називав колега А. Філімончук. Згадав і працю збирання коштів на пам'ятних Т. Шевченкові у Вашингтоні та на церкву в м. Бамбрюк. Говорив про конечність створення спеціальних гуртків, які стежили б за американськими виданнями і там, де є неточні чи неправильні інформації про Україну чи інші поневолені Росією країни, спростовували, надсилаючи до належних редакцій відповідні листи. Над цим питанням довше зупинився Микола ВАЦЬ.

Треба ствердити, що плян праці ОДУМу США добре продуманий і можливий до виконання, а сам голова

заслуговує на особливе признання його працьовитості.

Звіт Головної Управи ОДУМу Канади був поданий до ЦК раніше, відразу після з'їзду ОДУМ-у, який відбувся в жовтні місяці м. р., і над ним не зупинялися.

Про виховавчу ділянку доресту ОДУМу доповідав інж. Петро РОДАК. Він не лише розповів про стан Юн-ОДУМу в Канаді, але звернув увагу на потребу поповнити виховання нашої дітвори. Розповів про пророблену працю на цім відтинку та підготовчі заходи, що їх пепроповадив його відділ.

Із звіту видно, що заходами створеної Виховавчої Ради виготовлено відповідний ПРАВИЛЬНИК ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ЮНОДУМ-у, виготовлені виховавчі матеріали, як плянувати й переводити сходини Юн-ОДУМу, збірник навчальних матеріалів для виховників ЮНОДУМ-у (молодша група — частина перша і частина друга).

Обговорювано проблему створення СтипендіальногоФонду, де вже є певна сума пожертв на цю ціль.

Остаточної дати одумівської зустрічі не встановлено, це мас зробити ГУ ОДУМу Канади, як господар зустрічі.

Ухвалено цілий ряд постанов, які будуть подані до уваги читачів в наступному числі нашого журналу.

Умілість голови ЦК Є. Федоренка провадити збори й дискусії і діловитість дискутантів дали змогу закінчити конференцію протягом одного дня.

Цього самого вечора місцева філія ОДУМу влаштувала спеціальний вечір для учасників конференції. Одумівки і одумівці доклали чимало зусиль, щоб цей вечір виглядав солідно. Крім смачної вечері, короткого привітального слова, що його виголосив Ф. ФЕДОРЕНКО, пані Валентина МАКОГОН і Анатолій КОЧЕНКО розвесилили присутніх веселим жартом: провели розмову телефоном.

Під кінець вечері голова ГУ ОДУМу США Антін Філімончук звернувся до присутніх із закликом підтримати матеріально молодечий журнал "Молода Україна". Присутні на вечері склали 42 долари на пресовий фонд "МУ".

ЮНИЙ ОДУМ У ТОРОНТИ

У неділю 24 грудня м. р. філія ОДУМ-у в Торонті з Головною Виховною Радою Юного ОДУМ-у влаштували чайний вечір, на який були запрошенні члени філії та батьки, діти яких ще не належать до жодних молодечих організацій. Серед присутніх було понад 30 хлопців та дівчат віком від 7 до 15 років,

Бечір відкрив капеля філії о. Д. Фотій молитвою. Гості привітав голова філії В. Вакуловський. З'ясувавши мету зустрічі щодо організації виховної роботи з молоддю, він подав короткі інформації про діяльність філії в цьому напрямку в минулому та конкретний план на біжучий рік. Висловивши переконання, що на цій зустрічі будуть заложені міцні підвалини виховної роботи, він побажав успіху присутнім в організації цієї важливої справи.

На окремих зборах з батьками Референт ЮнОДУМ-у при Г.У. ОДУМ-у Канади п. Родак представив докладний план та з'ясував мету й завдання ЮнОДУМ-у.

Предложений план викликав велике зацікавлення батьків та ділову дискусію. Батьки внесли багато практичних пропозицій до виховної праці та одобрили ініціативу ОДУМ-у.

В той же час було проведено окрему організаційну програму з дітьми, яких розділено на дві вікові групи (7-12 років та 12-15 років). З цими групами зразу ж приступлено до практичної роботи.

Не зважаючи на деякі труднощі, як брак кваліфікованої педагогічної сили для виховного складу, віддаленість мешкань юнацтва від місця заняття та дещо інше, з всі підстави сподіватися, що труднощі будуть переборені й успіх роботи запевнений. В цьому нас переважають великий ентузіазм батьків і юнацтва та поставлені в план виховної праці ідейні засади для добра українського суспільства.

О. С.

ЮВІЛЕЙ ПРОФ. П. ЗАЙЦЕВА

23 вересня 1961 року проф. Павлові ЗАЙЦЕВУ минуло 75 років від дня народження і 50 років від написання першої наукової праці.

Павло Зайцев живе тепер у Західній Німеччині. Ювілят народився в Сумах, на Слобідській Україні, в старій козацькій родині. По освіті філолог і правник. Він з молодих років став видатним шевченкознавцем, і знає буквально життя і творчість Тараса Шевченка. В своїх наукових працях він роглядає поета на тлі XIX сторіччя, яке теж прекрасно знає з усіма його духовими недотягненнями, політичною боротьбою, провідними мужами. Найвизначніші українці, як геніальний диригент Олександер КОШИЦЬ, графік Юрій НАРБУТ, Сергій ЕФРЕМОВ, Микола ЗЕРОВ, Симон ПЕТЛЮРА, Ісаак МАЗЕПА, Андрій НІКОВСЬКИЙ, Володимир ВІННИЧЕНКО і багато інших, з якими нерозривно пов'язана наша історія XX сторіччя, були його накрачими друзями.

П. Зайцев належить до того покоління, що в національну революцію 1917 року вступало з цілком усталеним світоглядом, із закінченою вищою освітою і в той же час з гарячим ентузіазмом молодих років. Він працював у Генеральному Секретаріяті, потім у Міністерстві Освіти новопосталої держави. Всі культурні заходи того часу, починаючи від українізації шкільництва і кінчаючи організацією українських видавництв, музеїв, театральних ансамблів, капелі Кошиця не переходили без його участі, а здебільшого і за його особистою ініціативою. Свою політичну працю провадив далі П. Зайцев на різних становищах у міністерстві УНР та деякий час і на еміграції.

На еміграції він знову повертається до наукової пра-

ці, а в першу чергу до праці в галузі шевченкознавства, що ще з студентських років притягло його особисту увагу. У 1912-1914 роках він опублікував багато невідомих творів, листів і документів до біографії Т. Шевченка, чим показав постати поета в новому світлі.

З певністю можемо ствердити, що проф. П. Зайцев увійде в історію шевченкознавства як один з найпроникливіших дослідників життя і творчості нашого генія. Його велике повне видання творів Шевченка вийшло в 1934-1939 роках у Варшаві у виданнях Українського Наукового Інституту. Навіть большевицькі шевченкознавці змушені визнати вартість праць проф. П. Зайцева, хоч йому довелось працювати в умовах повної відірваності від оригінальних текстів творів Шевченка. Але глибока наукова інтуїція П. Зайцева, як і попередня ознайомленість з об'єктом дослідження, дали можливість йому з честью вив'язатись із тяжкого завдання.

Не менше значення в історії шевченкознавства має друга праця проф. П. Зайцева, що побачила світ уже по другій світовій війні. Це біографія Т. Шевченка, яка мала б бути включена у варшавське видання, але вибух війни цьому перешкодив. Це є перше повне видання (після біографії Кониського, що вийшла на початку цього сторіччя) біографії поета, де взято під увагу і узглядено все те нове, що зроблено в ділянці студіювання Т. Шевченка за останнє півторіччя.

Крім вищесказаного, проф. П. Зайцев також дуже талановитий публіцист, дотепний фельетоніст і прекрасний оповідач.

Ювілят тепер працює над спогадами, з яких кілька нарисів уже видані. ГУ ОДУМ-у Канади зобов'язалась давати допомогу визначному шевченкознавцеві, проф. П. Зайцеву, в сумі \$60.00 річно і свого зобов'язання дотримується впродовж трьох років.

ЦК ОДУМ-у, всі члени, редакція і адміністрація журн. "Молода Україна" вітають Високодостойного Ювілята проф. П. Зайцева з подвійним ювілем.

"ТИГРОЛОВИ" ІВАНА БАГРЯНОГО ВИДАНІ НІМЕЦЬКОЮ

МОВОЮ

Німецько-австрійське видавництво "Штирія", Кельн-Грац, видало широковідомий роман Івана Багряного "Тигролови" в перекладі німецькою мовою. Переклад Маргарет Кеес, обкладника Христофа Альбрехта. Переклад авторизований. Роман "Тигролови" в німецькій мові названо "Дас Гезетц фон Тайга".

З відгуків німецької преси відомо, що книга здобуває широкі читацькі кола, також рекомендована для народніх, парафіяльних та шкільних бібліотек, а це вже є свідоцтво доброї оцінки твору.

Це найкраще видання "Тигроловів" з усіх чужомовних видань цього роману.

Книжку можна купити в усіх великих книгарнях Німеччини та Австрії, а також і в інших країнах.

ПРАЦЯ ЮНОГО ОДУМ-у В НЮАРКУ

Юний ОДУМ в Ньюарку зорганізувався не так давно. Лише в 1960 році. До того часу тут існував відділ старших одумівців. Коли в 1960 році обрано Виховну Раду, на чолі якої стала невисилуча працівниця Л. ПРИХОДЬКО, робота Юного ОДУМУ пожвавилася і темп її життя пішов швидкими кроками вперед. Голова Юного ОДУМ-у А. ФІЛІМОНЧУК прикладав багто зусиль і праці, щоб збільшити кадри юних одумівців та підібрати відповідний склад виховників.

Це все з часом переборено. Знайдено виховників, збільшилось членство і незабаром постало питання про організацію Рідної Школи. Були скликані загальні збори батьків і на них ухвалено: "При ОДУМ-і, за безпосередньою участю Т-ва Прихильників ОДУМ-у, — зорганізувати Рідну Школу." Тоді ж обрано батьківський комітет, на чолі якого став В. КИРЕЙКО як голова, А. РАДОМСЬКИЙ — секретар і В. ЖИБУРТ — скарбник. Рорічно підготовчу роботу щодо вишукиання приміщення для навчання, підбору вчительських кадрів та впису дітей до школи.

Незабаром і це питання позитивно розв'язано і в кінці вересня 1961 року Рідна Школа розпочала свою працю. Вчителюють у Рідній Школі: проф. І. ГОНЧARENКО (він же й директор школи), Лідія Приходько і К. СТЕПОВИЙ. Тепер школа працює по дві години кожної суботи. Школа має 5-ть груп: 1, 2, 3, 6 і 7. 4-ої і 5-ої групи нема через брак до них учнів. Школа нараховує на сьогодні понад 30 учнів. Не зважаючи на те, що утримання школи вимагає відповідної матеріальної підтримки (оплата приміщення, вчителів тощо), плата за навчання в школі мінімальна, а саме — 1 дол. 25 цент. від дитини за один місяць, а це тому, що всі вчителі, окрім директора школи, працюють цілком безкоштовно, виконуючи громадські та національні обов'язки. Крім Рідної Школи, при відділу ОДУМ-у існує школа національних танків, якою керує досвідчений балетмайстер С. СНІГУР.

У цьому 1961 році юні одумівці спільно з відділом старших одумівців відзначили Свято Героїв Крут і 100-річчя з дня смерті великого поета Т. Г. Шевченка, про що вже писалося в українській пресі.

26 листопада ц. р. відбулася ака-

demія, присвячена пам'яті Героїв Базару в 40-річчя їхньої трагічної смерті. Від імені ОДУМ-у академію відкрив К. Степовий, а реферат про цю подію виголосив сотник армії УНР, учасник 2-го Зимового Походу С. ХРАНЕВИЧ. Юні одумівці в українських строях склали вінок у стіл пам'ятника Героям Базару. Це були В. ПРИХОДЬКО і Г. СЛИНЬКО.

У мистецькій частині, зокрема в рецитації твору А. Юрняка "Пам'яті Лицарів Базару", виступали юні одумівці: О. ФІЛІМОНЧУК, Н. МИРУН, А. СТЕПОВА, В. ЖИБУРТ, Мих. СЕМЕНЕЦЬ, К. ГЛАДУН, І. КОТЛЯР, В. ЖУРАВЕЛЬ, В. КАПЛІЙ, Д. СТРОЙНИК, Л. КОТЛЯР, і В. КИРЕЙКО. Л. ПРИХОДЬКО з мистецькою вмілістю продекламувала поезію "Баллада про серце" І. Багряного. Після цього дано інсценізацію на "Могилі мучеників".

Закінчено урочисту академію співом українського національного гімну "Ще не вмерла Україна".

Цього ж дня в українській православній церкві св. Вознесіння о. д-р В. КЛОДНИЦЬКИЙ відправив панахиду за спокій душ героїв, що трагічно загинули під Базаром. На панахиді стійку тримали всі як юні, так і старші одумівці.

Треба ствердити, що академію започаткувала сама молодь, зорганізована в молодечій організації ОДУМ. Вона винайняла приміщення, підготувила мистецьку частину та прикладала всіх зусиль і старань, щоб академія відбулася якнайкраще і якнайуспішніше, і щоб у ній взяло як-

більше молоді і старшого громадянства. Для цього вміщено оголошення в газ. "Свобода", видруковано й розповсюджено велику кількість листочок та афіш і вжито інших відповідних заходів щодо цього.

Організатори вірили і сподівалися, що хоч в 40-ліття цієї трагічної події, яка поруч трагічного, багато принесла повчального для нашого народу, — прийде вшанувати пам'ять цих Героїв більша кількість наших патріотів, а особливо тих, що ще сьогодні носять пам'ять у своїх серцях тих, що пережили ці страшні події, — старших вояків чи старшин "старої війни".

На жаль, ці сподівання далеко не виправдалися. Прийшла здебільшого молодь, тобто ті про яких наше старше громадянство пише, що вони цураються українства, — асимілюються. І, здається, ця молодь на цей раз цілком себе виправдала. Поперше, за її безпосередньою участю відбулась академія і, подруге, її взагалі більше було в залі. Старших наших громадян було далеко менше, хоч ім більше випадало б шанувати пам'ять наших героїв.

Чи це не гинуть наші традиції, наша повага і пошанування до тих, що своє життя віддали за волю України? Чи не можна було прийти, пошанувати їх тих, що підготовили цю академію, тобто нашу молодь, підтримати її морально й духовно? Адже на таких імпрезах, вивчаючи історичні події, героїчне минуле наша молодь хоч-не-хоч цікавиться нашою батьківщиною, зміцнює свою любов до Рідного Краю, рідного народу.

К. С.

Група одумівців Трентонської філії ОДУМ-у під час прогуллянки в печеру "Кристаль Кейв" у Пенсульванії.

**7-Й ВСЕКАНАДСЬКИЙ
КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ КАНАДИ**

Як довідуюмось з Комунікату КУК-у від 31 жовтня ц. р., 7-й Всееканадський Конгрес Українців Канади відбудеться в м. Вінніпегу 6-7 липня 1962 року.

На Конгресі кожна складова організація буде заступлена делегатами за такою шкалою: БУК, СУС, ОУН і ЛВУ не більше як по 100 делегатів, а решта організацій — по 50 делегатів.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖЕРТВУВАЛ:

Філія ОДУМ, Рочестер — — — \$15.00
Степан Кривоус, Торонто — — 6.50
Василь Пономаренко, Клівленд 3.00
Юрко Колькін, Гамельтон — — 2.00
Михайло Голинський, Торонто 1.50
Микола Нестаренко, Ніагара Фаллс — 1.50
М. Ходаченко, Торонто — — — 1.00

Іван Бутенко, Рочестер — — — 1.00
Іван Великий, Чікаго — — — 1.00
Антон Філімончук, Ньюарк — 1.00
Константин Рибалка, Бруклін 1.00
В. Фашук, Чікаго — — — 1.00
Василь Матвієнко, Монреаль — .50
Ф. Федоренко, Рочестер — — 1.00
О. Нестеренко, Рочестер — — 1.00
Н. Минак, Рочестер — — — 1.00
В. Карамушко, Рочестер — — 1.00
Л. Дильовська, Рочестер — — 1.00
В. Забіяко, Рочестер — — — 1.00
М. Шабельник, Рочестер — — 1.00
Ф. Баланюк, Рочестер — — — 1.00
Д. Коваль, Рочестер — — — 1.00
М. Каплистий, Розмонт, США 1.00
І. Халава, Детройт — — — 1.00

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

СВОЇМ КЛІЄНТАМ, ДРУЗЯМ І ЗНАЙОМИМ ТА ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ В ТОРОНТІ І ЙОГО ОКОЛИЦІ НАШІ РІЗДВЯНІ І НОВОРІЧНІ ПОБАЖАННЯ
Юрій і Розалія СТЕФАНОВИЧІ — власники крамниці

DELHI VARIETY STORE

135 Roncesvalles Ave.,

Toronto, Ont. Tel. LE 1-3846

РЕЦЕНЗІЙ

ПОВЧАЛЬНА КАЗКА

(Павло СТЕП, "Брати", казка, в-во "Батьківщина", Торонто, 1960, 38 стор., ілюстрована)

Уже кілька років час-від-часу друкуються в еміграційній пресі вірші Павла Степа, написані вправною рукою. Нещодавно вийшла в світ його віршована казка "Брати".

Переказування віршами казок — відома традиція в українській літературі. Досить пригадати Івана Манджуру ("Трьомсон богатир"), П. Тичину ("Івасик-Телесик"), В. Свідзінського ("Сопілка"), п'єси А. Шияна, щоб переконатися в доцільноті цього жанру. Павлова Степова казка продовжує цю традицію, хоч "Братів" треба кваліфікувати скоріше як оригінальний твір, а не переказ якоїсь казки.

Зміст твору нескладний. Було два князенки:

Старший не боявся зустрічі у герці,
плювляв походи, широчінь степів,
чув найбільшу радість у своєму серці,
як, бува, мов вихор, на коні летів... (стор. 12).

А молодший мрійно задивлявся в зорі,
бо така вже вдача, лагідна, м'яка:
він любив дивитись, як вночі на морі
сріблом вигравала місячна пуска... (стор. 14).

Зайнятий справами своєї країни, старий князь часто подорожував, залишаючи княгиню й дочку-красуню вдома. Легкодажний молодший брат, приспаний мавкою, не доглядів дому — нещирі сусіди викрали стару матір і сестру. Після докорів батька, що "з чужими вернувся", сини довго шукають своїх рідних, нарешті знаходить їх і визволяють. Після щасливого кінця Павло Степ, як і невідемий автор "Слова о полку Ігоревім", повчає:

Звільнення приходить — тільки при єднанні сил, що йдуть за волю і за правду стати! (стор. 37).

Найбільшими якостями рецензованого твору є добра нормативна мова. Варто підкреслити також, що ми ніде не помітили неправильних наголосів. Це свідчить про те, що автор — добрий знавець української мови. При цій нагоді піддасмо думку редакторам деяких часописів, що друкуються нечистою, попсованою мовою, щоб зацікавилися Павлом Степом.

Поетичні засоби казки "Брати" традиційні, але не банальні. Ритм чіткий, із постійною цезурою — через це трохи монотоній. На щастя, твір невеликого розміру.

"Брати", поза всяким сумнівом, треба розглядати як творчий успіх поета. Цю книжку варто рекомендувати молоді, особливо старшим учням курсів українознавства, для додаткового читання.

Мистецьке оформлення книжки, на жаль, далеко по заду її мистецьких цінностів. Ілюстрації склішовано "сітківкою", а було б краще зробити їх графічно. В наслідок цього вони скоріше псують книжку, ніж прикрашають.

Яр СЛАВУТИЧ

МИСТЕЦЬКА ХРОНІКА

ВИСТАВКА МИСТЕЦЬКОЇ ГРУПИ "ПАЛІТРА"

18-26 листопада м. р. в залі Торонтонського Інтернаціонального Інституту відбулася 1-ша виставка образотворчого мистецтва, присвячена 100-літтю з дня смерті Т. Г. Шевченка. Організувала її нещодавно створена Мистецька Група "Палітра". У виставці взяли участь сім мистців, які виставили 40 малярських праць і одну скульптуру.

Українська тематика творів мимохіть повертає глядачів на рідну землю, розбуджує приспану повсякденними клопотами носталгію. В кожній картині відчувається туга за Україною, прагнення закріпити на полотні всі деталі її неперевершеної краси, відтворити живо-

ТЕАТР І МИСТЕЦТВО

ТЕАТР ШЕВЧЕНКОВОГО СЛОВА

Вечір, який відбувся 17 грудня 1961 року в залі Українського Народного Дому, заходами Об'єднання Педагогів Канади, був справжнім євшан-зіллям для слухачів. Виступ доторгих гостей, Йосипа Гірняка і Олімпії Добровольської, дав змогу ще раз почути наших неперевершених майстрів слова.

В програмі Театру Шевченкового Слова, з літературним оформленням Юрія Дивнича, були такі Шевченкові твори: "Кавказ" (Й. Гірняк), "Якби зустрілись ми знову" (О. Добровольська), "Сон" (Й. Гірняк), "Відьма" (О. Добровольська, Й. Гірняк), Прощальне слово П. Куліша над могилою Т. Шевченка (Й. Гірняк).

Кожний виступ мистців публіка зустрічала аваціями. Кожний продекламований твір відтворював глибокі думки і переживання геніяльного поета. Переповнена заля, притайвши подих, прислухалася до полум'яних слів співця, інтерпретованих незрівнянними виконавцями, в уяві кожен переносився на розлогі українські степи, чув шелестіння трав і дібров, переживав трагедію дівчини-кріпачки і цілої України, скривджене жорстоким москалем.

Цей вечір, що був завершенням Шевченківського року, стояв на високому культурному рівні і залишив незабутнє враження.

творче світло, пахощі безкраїх просторів, лагідний, але неупокорений дух людей, щоб не стер їх невблаганий потік років, щоб не стали вони обстракцією, не відірвалися від рідного коріння.

"Старі верби" П. МЕЛАЩЕНКО взял напевно з канадського краєвиду, але інтерпретація їх веде нас рідними шляхами, так само як і його ж картина "На човні" відтворює тихий та широкий Дніпро і хлопчика-рибалку, зачарованого його могутньою красою.

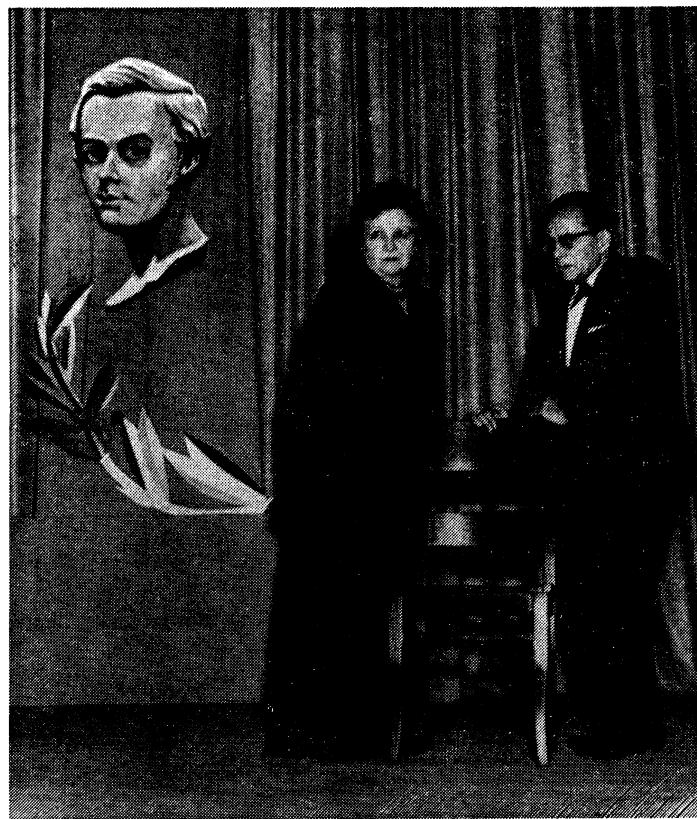
"До невідомого берега" П. МАГДЕНКО відлунюється в душі кожного українця-збігця, торкається ще не загоєніх ран. Зворуше імпозантний "Портрет Т. Шевченка", а "Сова" і "Ярема", того ж автора — це квітки на могилу нашого пророка Шевченка.

"Руїни" і "Вісняне поле" А. БАБИЧА — нагадують нам недавнє минуле і створюють відповідний настрій. Цікаві твори В. ВОРОНЮКА. А. КИРИЛЮК виставив тільки одну картину.

"Над річкою" І. КУБАРСЬКОГО, "Бездомні" В. ВОРОНЮКА, "Берізки" і "Стара Форма" Л. МОЛОДОЖАНИНА та інші картини учасників виставки підсилюють створений настрій. Всі експоновані твори свідчать про наполегливу працю мистців над самоудосконаленням і це подає надію, що наступні виставки "Палітри" ще раз перенесуть нас "на тихі води, під ясні зорі".

ЧЕТВЕРТА ВИСТАВКА УСОМ

9-17 грудня м. р. в домі "Просвіти" відбулася виставка УСОМ, присвячена 100-літтю Т. Г. Шевченка. У ви-

Після вечора, за чашкою чаю, проф. З. Зелений щиро привітав виконавців, а артист Й. Гірняк сказав у відповідь тепле продумане слово.

ставці взяли участь 20 мистців з різних міст Канади, що виставили разом 66 мальлярських праць і 6 скульптур.

Тематика творів переважно українська, але часом створюється враження, що деякі з мистців лише чули про Україну, як якесь золототосяйне Ельдорадо, а в інших залишився спогад тільки про барвистість рідної землі, форма ж і духовий зміст її розгубились на крутих емігрантських дорогах. Тому в катрінах їхніх така злива кольорів, несподівані комбінації і контрасти які дивують, інтригують, занепокоюють і мимохіт нагадують глядачеві неочові огні великого міста. Ці огні притушують лагідні, заспокоюючі фарби картин реалістичного стилю, що розміщено поруч.

Заслуговують на увагу картини Г. НОВАКІВСЬКОЇ. В "Осінню" аристектка зуміла передати красу налитих сонцем і соками яблук, відбити розкішну плодючість багатої осіні. Емоційно написана "І слово правди понесла". Контрасти "Мертвої природи" ваблять око.

Біля настрою картини М. БІДНЯКА "Крізь березки" хочеться довше затриматися. Пастелі Л. МОЛОДОЖАНИНА "Покинута фарма" і "Хата українського піонера" чарують своєю простотою. Між багатьма картинами А. СТРУВЕРА привертають увагу "Осінній килим", "Туманий ранок". Варти уваги його скульптурні праці. На жаль образи "Остання подорож" та "Шевченко і музика" недостатньо пророблені.

На загал виставка робить приємне враження, лише аквареля В. КУРИЛИКА "Обіжміте, брати мої..." випадає з гармонійного ансамблю,

УСПІШНИЙ ВЕЧІР У "КОЗУБІ"

15 грудня м. р. відбується в Мистецькому Стоварищенні "Козуб" вечір, присвячений пам'яті композитора ГУЛАКА-АРТЕСМОВСЬКОГО та його невмирущому "Запорожцеві за Дунаєм". Коротку, але змістовну доповідь, зробила пані Е. МЕНДЕЛЮК. В доповіді яскравими фарбами змальовано Гулака-Артемовського як людину величного таланту і здібностей, що поставила українську оперу на рівні з європейськими операми. Як неперевершеною співака, що виконував на сцені понад тридцять оперових партій з різних тогоджасних опер.

КАЛЕНДАР ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ СІЧЕНЬ

1-го січня 1919 року, волею нашого народу обраний уряд Української Народної Республіки, видав закон про автокефалію Української Православної Церкви.

Довга й тяжка була боротьба українського народу в обороні православної віри. Вона ніколи не припинялася, бо завжди, в потрібну хвилину, її підтримувало українське духовенство.

На українську православну церкву не мали впливу ні цар московський, ні його церква. Раніше наша церква була під опікою Царгородського патріарха. Та московський уряд використав перебування Царгородського патріарха під владою мухамеданської Туреччини. Підкуплені московськими агентами, турецький везір "переконав" патріарха і той передав свою опіку над українською церквою Москви. Це трапилося 1686 року.

Щойно 1917 року, після повалення царя в Росії, український народ, ставши вільним, почав будувати своє незалежне життя і разом із ним українська православна церква.

22 січня 1918 року Українська Центральна Рада — парламент революційної держави українського народу — проголосила Четвертий універсал.

1654 року гетьман козацької України Богдан Хмельницький, шукаючи надійного союзника в боротьбі проти зазіхань на Україну нападників-сусідів, особливо настірнівої Польщі, добровільно погодився на протекторат московського царя. Москва не дотримала своїх обіцянок супроти України. Окупувавши нашу землю, запровадила на ній свої "права". І якщо 1654 рік вважають історики початком панування Москви над українським народом, то січень 1918 року є кінцем будь-яких зазіхань Московської імперії на права й вольності трудящого люду нашої батьківщини.

Четвертий універсал, проголошений в Києві 22-го січня 1918 року, являє собою акт подвійного історичного значення. Він касував угоду України з Москвою 1654 року і ероцісто проглямумав:

"Народе України! Твою силою, волею, словом стала не Землі Українській Вільна Українська Народна Республіка. Справдилась колишня мрія батьків Твоїх, борців за вольності і права трудящих..."

Однінік Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу".

22-го січня 1919 року на Трудовому Конгресі в Києві уряд Української Народної Республіки проголосив — СОВОРНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

Третій рік Першої світової війни приніс велики зміни

Чудово виконали дует Одарки і Карася Наталка БАУМШ та корифеї української сцени Григорій ЯРОШЕВИЧ, а також дует Оксани й Андрія Іраїда та Петро ЧЕРНЯКИ.

На особливу увагу заслуговує виступ молодого талановитого піаніста енона ЛАВРИШИНА, який виконав "Ліричну пісню" недавно померлого композитора М. Фоменка та фантазію до опери "Тарас Бульба" композитора Миколи Лисенка.

Акомпоніювала проф. Ан. ЯРОШЕВИЧ.

у житті народів Центральної і Східньої Європи. Розваливалися Російська, Австро-Угорська і Оттоманська імперії. Народжувалися нові самостійні держави, створювали їх народи, поневолені раніш цими імперіями. Серед цих народів визволився з "тюрми народів" і український народ і створив територіально і кількістю населення найбільшу з-поміж усіх нову державу — соборну й ні від кого незалежну Українську Народну Республіку.

Рівно через рік, як була проголошена самостійна держава українського народу, уряд Української Народної Республіки повідомив свій народ про новий державно-теоретичний акт.

В цьому стверджувалося:

"Віднині воєдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України — Західно-Українська Народна Республіка (Галичина, Буковина, й Угорська Русь) і Наддніпрянська Велика Україна. Здійснились віковічні мрії, якими жили і за які вмиралі країці сини України. Віднині є єдина, незалежна Українська Народна Республіка."

29-го січня 1918 року у нерівнім бою під Крутами проти 6000 війська совєтської Росії загинуло 300 юнаків київського студентського куреня.

31 січня, в Києві, президент України, проф. Михайло Грушевський, читав Четвертий універсал, в якому були такі слова до уряду УНР:

"... До так званих "більшевиків", що нищать та руйнують наш край, приписуємо урядові Української Народної Республіки твердо і рішуче взятись до боротьби з ними, а всіх громадян нашої республіки закликати — не жалуючи життя, боронити добро-бут і свободу нашого народу. Наша Народня Українська Держава повинна бути вичищена від насланіх з Петрограду нападників, які топчуть права Української Республіки..."

Ленін розумів, що без українського хліба йому не втримати захопленої влади в Росії. Кідаючи прогресивні гасла про "рівноправність націй", про їхнє право на "самовизначення", Ленін дав таємний наказ червоній гвардії завоювати Україну.

Петроградська червона гвардія під командуванням Муравйова почала наступ на Харків. "Відділ особливого призначення" з Москви під командуванням Знаменського йшов з Брянська, через Глухів, на Київ. З Гомеля, через Бахмач, наступав на Київ зі своїми загонами Березін.

На бій з переважаючим ворогом пішла добровільно середньошкільна й студентська молодь Києва. Всі вони загинули. Пізніше знайдено було тридцять тіл і поховано 19-го березня 1918 року на Аскольдовій Могилі над Дніпром у Києві.

З НАДІСЛАНІХ ВИДАНЬ:

"Das Gezetz der Tägigkeit" — "Тигропови", автор Іван Багряний, в-во "Штирія", Німеччина, Австрія, 1961 р.

"Духовий світ, душа людини", прапсихологія, автор архієпископ Михаїл, в-во "Київ", Торонто, 1961 р.

"Культура", польський місячник, в-во Інституту Літератури, Франція, ч. 10/168, жовтень 1961 р.

"Молодь і Свобода", англійське видання, в-во Міжнародних Справ Молоді, ч. 2, 1961 р.

"Український огляд", в-во Український Огляд", Нью-Йорк, ч. 6, 1961 р. "Юні Друзі", журнал для молоді, в-во "Української Видавничої Спілки", Лондон, Англія, ч. 3 (36), травень-червень 1961 р.

"Листи до Приятелів", в-во "Іст Сайд Прес", Нью-Йорк", ч. 9-10 (103-104), Р. IX, вересень-жовтень 1961 р. "Екран", ілюстрований журнал для молоді і старих, в-во "Екран", Чікаго, ч. 5-6 вересень-жовтень 1961 р. "Наше життя", в-во "Америка", Філадельфія, орган Союзу Українських Жінок Америки, ч. 10, листопад 1961 р.

"Українське православне слово", Нью-Йорк, рік XII, ч. 11, листопад 1961 р. "Світло", видають оо. Василіяни, Торонто, Канада, ч. 11, листопад 1961 р.

УВАГА!

Цікаву книжку під назвою
"БРАТИ"

що її написав Павло СТЕП
спеціально для української молоді,
можна набути в редакції журналу
"МОЛОДА УКРАЇНА"

Задіявленим радимо поспішити,
бо книжок залишилось обмаль.

Ціна книжки: 50 центів.

УВАГА!

УВАГА!

ОПРАВЛЕНІ РІЧНИКИ ЖУРНАЛУ

"МОЛОДА УКРАЇНА"

У ГАРНИЙ ТВЕРДІЙ ОПРАВІ,

МОЖНА НАБУТИ В ТАКІЙ ЦІНІ.

1951 — 1954, — 720 сторінок друку
— \$6.00

1955 — 1956, — 448 сторінок друку
— 6.00

1957 — 1958, — 448 сторінок друку
— 6.50

1959 — 1960, — 476 сторінок друку
— 7.50

Річники висиласмо негайно після
одержання грошового переказу.

АДМІНІСТРАЦІЯ

Ціна в поодинчому розпродажі
1.25 дол. за платівку. На більшу
кількість — знижка.

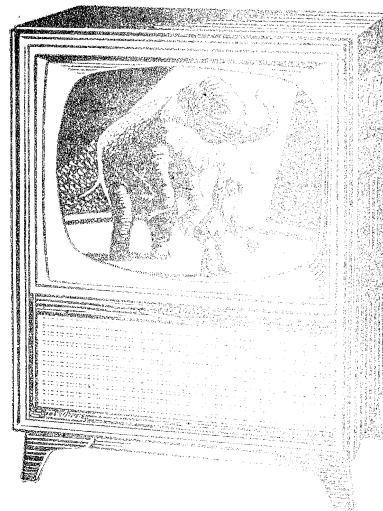
Замовлення разом з грішми слати
на адресу:

ODUM, 6735 — 43 Ave., Rosemont,
Montreal, Quebec.

НАЙБІЛЬША

УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ МЕБЛІВ

ROCKERS LTD.

Furniture Co. Ltd.

423 College St., Toronto, Ont.

Tel. EM 4-1434

Тут знайдете величезні асортимент
меблів, холодильників, телевізорів та
електричних печей, рулів та електричес-
ких апаратів та багато інших
предметів домашнього устаткування
по НАЙНИЖНИХ цінам, на погані
умови оплати.

Зайдіть і перенесітесь в іншу
смузі!

МЕБЛІВІ СТАВЛЕНІ СІМІНОВІ СІМІНОВІ

ВІДОМА В ТОРОНТО

УКРАЇНСЬКА ДРУКАРНЯ

«КИЇВ»

з модерними, екторажними ма-
шинами. Друкарня виконує бібліографії,
часописи та всіхі публікації я
комерціальні праці.

Замовлення слати на адресу

KIEV PRINTERS LIMITED

686 Richmond St., West
Toronto, Ontario, Canada

Tel. EM 37039

Робота чиста, скорі в соціальне.

DNIPRO FUEL OIL LTD.

вночі: RO 6-8446 — EM 6-6539

TORONTO, 196 BATHURST ST.

Tel.: EM 6-6539